

Jaarverslag 2018

Jaarverslag 2018

Inhoud

Voorwoord	9
0 Uitgelicht	11
1 Standaardtaal	13
Begrijpelijke taal	13
Samenwerking rondom gebarentaal	13
Samenwerking met het INT	14
Algemene Nederlandse Spraakkunst	14
EFNIL	14
Commissie Anderstalige Namen	15
Nederlands in en uit Suriname	15
2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen	17
Taalvariatie en taalvariatiebeleid	17
Rapport Fries-Nederlandse contactvariëteiten	17
De waarde van de taalsector	17
Luistertaal als vaardigheid in meertalige situaties	18
3 Onderwijs binnen het taalgebied	21
Curriculumvernieuwing onderwijs Nederlands	21
Begrijpend lezen	21
Taalvaardigheid Nederlands in het hoger onderwijs	22
Vertaling <i>CEFR Companion Volume</i>	22
4 Onderwijs buiten het taalgebied	23
Beleidsvergelijking en veldanalyse	23
Docentenplatforms en -conferenties	23
Digitaal platform MijnNVT	23

Caribisch gebied	24
Buurtaalgebieden	25
5 Taal en cultuur	29
Uitreiking Prijs der Nederlandse Letteren aan Judith Herzberg	29
Overdracht prijzen en literair grensverkeer aan fondsen	29
Promotie en presentatie van Nederlandstalige cultuur buiten het taalgebied	30
Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL)	30
Nederlandstalig muzikaal erfgoed	31
Open data in de cultuursector	31
Vertaalbeleid	31
6 Organisatie	33
6.1 Organen van de Taalunie	33
6.2 Communicatie	34
6.3 Bedrijfsvoering	35
7 Taalunie in cijfers	39
Bijlage 1 Samenstelling van de organen van de Taalunie in 2018	41
Bijlage 2 Publicaties en lezingen	43

Voorwoord

2018 zie ik als het jaar waarin de Taalunie definitief de rol van beleidsorganisatie op zich heeft genomen. In die positie zijn wij een deskundige partner waarmee goed kan worden samengewerkt om het taalbeleid binnen het Nederlandse taalgebied (mee) vorm te geven en te ondersteunen en om de Nederlandse taal buiten het eigen taalgebied uit te dragen.

Een goede partner zijn we allereerst voor de overheden. Het Comité van Ministers, maar ook andere overheidsinstanties benaderen ons als een professionele organisatie van experts op het gebied van taalbeleid. Wij vormen de brug tussen die overheden en tal van organisaties in het veld. Die laatste zijn onze partners in de uitvoering van beleid. Dat gebeurt in langlopende samenwerkingsverbanden, maar net zo goed in tijdelijke projecten. En ook bij nieuwe initiatieven kunnen we met onze beleidsexpertise bijdragen aan het succes ervan.

Daarin genieten we niet alleen het vertrouwen van externe partijen. Ik zie ook vertrouwen in onszelf. Wij zijn ons bewust van de positie die wij kunnen innemen in het krachtenveld van overheden en veldpartijen. Dat zelfbewustzijn is gebaseerd op de overtuiging dat wij bijdragen aan taalbeleid binnen Nederland en Vlaanderen, en in toenemende mate ook in Suriname en op de Caribische eilanden.

Ons zelfvertrouwen en zelfbewustzijn worden gevoed door de manier waarop de buitenwereld ons waardeert en vertrouwt. Deze cyclus van vertrouwen stemt mij tevreden. De organisatie staat er goed voor en dat is het resultaat van hard werken door alle medewerkers en partijen.

Dit jaarverslag getuigt van dat vertrouwen met een rijk overzicht van initiatieven, activiteiten en resultaten in 2018. Stuk voor stuk geen verdiensten van het Algemeen Secretariaat van de Taalunie alleen, maar vruchten van de samenwerking met de talloze partijen en contacten in ons netwerk. Daarin nemen we een centrale maar vooral verbindende positie in: niet de Taalunie staat op de voorgrond, maar het Nederlands en zijn gebruikers. 2018 was ook het jaar waarin de rolverdeling helder is geworden. Sommige activiteiten voerde de Taalunie voor het laatst uit voordat ze worden overgedragen aan samenwerkende organisaties; bij veel andere projecten vervult de Taalunie al de nieuwe, beleidsmatige en ondersteunende rol.

Het is bevredigend voor mij als algemeen secretaris om de komende tijd te kunnen doorwerken in de goede en constructieve sfeer die het afgelopen jaar kenmerkend was voor de Taalunie. Daarvoor ben ik mijn medewerkers, de betrokken overheden en alle partners in de taalwereld bijzonder dankbaar.

Hans Bennis
algemeen secretaris

Visie en missie Taalunie

De Taalunie stimuleert mensen en maatschappelijke sectoren om het Nederlands optimaal te benutten. Dat doet ze door:

- ervoor te zorgen dat het Nederlands beschreven wordt en die beschrijving beschikbaar is;
- de betrokken overheden te adviseren over het Nederlands;
- het gebruik van het Nederlands in maatschappelijke sectoren te bevorderen;
- onderwijs Nederlands binnen en buiten het taalgebied te ondersteunen;
- het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur wereldwijd uit te dragen.

Hiervoor ontwikkelt de Taalunie samen met andere organisaties beleid. Dit omvat beleidsvoorbereiding en –ondersteuning, visieontwikkeling, advisering en het bijeenbrengen van kennis en informatie van en over het Nederlands.

0 Uitgelicht

Eerste veldanalyse Nederlands en neerlandistiek in het buitenland

Welke rol speelt het Nederlands in de betrekkingen met Italië en wat betekent dat voor de economie en de cultuur van dat land en ons eigen taalgebied? Dat is in 2018 onderzocht. Deze eerste veldanalyse, een pilotproject, wordt gevolgd door een tweede in Polen. Met de resultaten wordt een instrument ontwikkeld dat de rol van het Nederlands in veel meer landen kan monitoren. De neerlandistiek in het buitenland zal hier zeker van profiteren.

Lees meer in hoofdstuk 4

Taalvariatiebeleid krijgt vorm

Naast 'het Nederlands' als standaardtaal spelen in ons taalgebied vele andere talen en variëteiten een rol. Hoe gaan we daarmee om in verschillende maatschappelijke domeinen? Het is nuttig en soms hard nodig om daar beleid voor te ontwikkelen. In voorbereiding daarop hebben uiteenlopende Vlaamse en Nederlandse organisaties die met dit thema te maken hebben, deelgenomen aan een rondetafelbijeenkomst. De resultaten daarvan zijn meegenomen in een visietekst, die een goede basis vormt voor beleid in de komende jaren.

Lees meer in hoofdstuk 2

Taalraad Begrijpend Lezen opgericht

Veel kinderen hebben moeite met begrijpend lezen. De Taalraad Begrijpend Lezen, in 2018 opgericht, streeft ernaar om dat probleem integraal aan te pakken door in Nederland en Vlaanderen samen te werken met de wetenschap, het onderwijs, ouders, verenigingen en de culturele sector.

Lees meer in hoofdstuk 3

Campagne Direct Duidelijk gestart

Na de Vlaamse campagne Heerlijk Helder is ook in Nederland een grote actie gestart voor begrijpelijk taalgebruik door de overheid: Direct Duidelijk. De Taalunie werkt daarin met veel partijen samen, en de twee campagnes zullen ook samen nieuwe hulpmiddelen tot resultaat hebben, waaronder de website www.directduidelijk.nl.

Lees meer in hoofdstuk 1

Feestelijke uitreiking Prijs der Nederlandse Letteren

In november kreeg dichter en toneelschrijver Judith Herzberg de Prijs der Nederlandse Letteren uitgereikt. De feestelijke gebeurtenis in het Koninklijk Paleis in Amsterdam werd door de Taalunie georganiseerd.

Lees meer in hoofdstuk 5

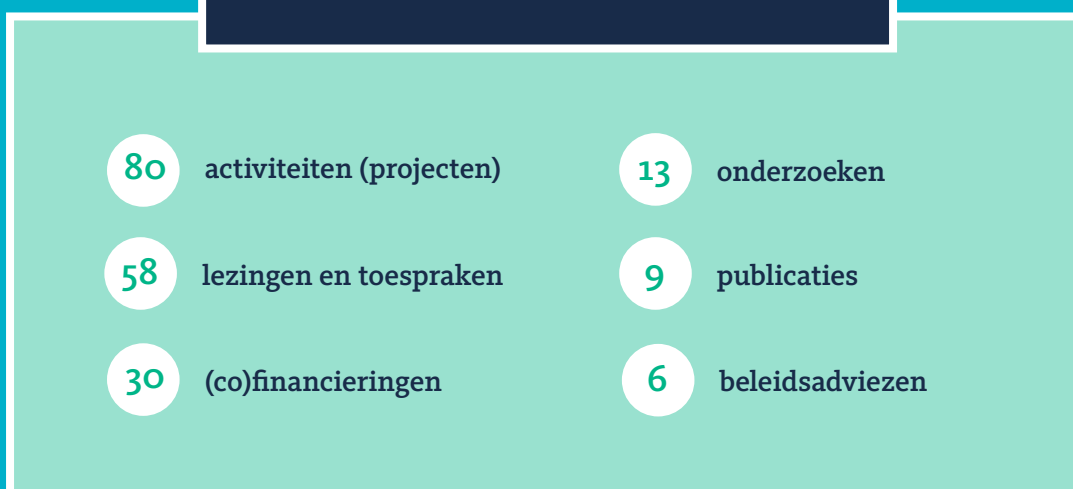
Uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren.

(Foto: Chris van Houts)

Uit het jaarverslag 2018*

Samen sterker voor het Nederlands

Websites:

1 Standaardtaal

Het aandachtsgebied Standaardtaal betreft beleid voor de Nederlandse standaardtaal, inclusief de Nederlandse, Belgische en Surinaamse nationale variëteiten. De Taalunie beschrijft in samenwerking met wetenschappelijke en maatschappelijke organisaties de standaardtaal (bijvoorbeeld de grammatica en de spelling), stelt hulpmiddelen beschikbaar voor het gebruik ervan (zoals taaladvies, standaarden en taaltechnologie) en stimuleert beleid dat ervoor zorgt dat het Nederlands goed gebruikt kan worden en dat mensen in de samenleving vooruitkomen met de standaardtaal.

Begrijpelijke taal

De Taalunie faciliteert en financiert het Netwerk Begrijpelijke Overheid, dat in 2018 veel concrete resultaten heeft bereikt. De start van de Nederlandse campagne voor begrijpelijk taalgebruik door de overheid springt het meest in het oog.

In Nederland was er tot voor kort nooit een centrale campagne geweest om alle overheden – van Rijk tot gemeenten – aan te zetten tot begrijpelijke communicatie met burgers. In 2018 is daar verandering in gekomen. Na een intensieve voorbereiding is tijdens een conferentie van het Ministerie van Binnenlandse

Zaken en Koninkrijksrelaties eind oktober de campagne Direct Duidelijk gelanceerd.

Eerste tastbare resultaten zijn onder meer de website directduidelijk.nl, waar ambtenaren terecht kunnen voor advies en tips, en twee prijzen voor overheidsmedewerkers, waarvoor de nominatieprocedure inmiddels is gestart. Eén prijs is bedoeld voor een bestuurder of leidinggevende die concrete resultaten heeft bereikt op het gebied van begrijpelijke taal; de andere prijs zal toegekend worden aan een ambtenaar die de beste brief of tekst gericht aan een burger heeft geschreven.

Direct Duidelijk heeft de krachten gebundeld met de al eerder gestarte campagne Heerlijk Helder van de Vlaamse overheid. Het Nederlandse project maakt dankbaar gebruik van Vlaamse tips en voorbeelden, die aan de Nederlandse context zijn aangepast. Ook is het de bedoeling gezamenlijk concrete hulpmiddelen te ontwikkelen. In 2018 is meegewerkt aan een onderzoeksvoorstel dat ingediend is bij de Nationale Wetenschapsagenda Nederland. Een van de doelen van het voorgestelde project is het ontwikkelen van een wetenschappelijk onderbouwde schrijfhulp voor begrijpelijke taal.

De Taalunie werkt in Direct Duidelijk samen met diverse partijen die voor de inhoud en de technische ondersteuning zorgen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties financiert onder meer de aangestelde coördinator.

Samenwerking rondom gebarentaal

Behalve het Nederlands zijn in ons taalgebied ook de Nederlandse en Vlaamse Gebarentaal (NGT en VGT) volwaardige standaardtalen. Ze worden gebruikt door verschillende groepen in Nederland en Vlaanderen,

zoals vroegdoven, mensen die horend geboren zijn en dove ouders hebben, ouders en zussen/broers van dove kinderen, onderwijzers en tolken NGT/VGT/NmG.

De Taalunie wil graag gebruikers van NGT en VGT ondersteunen en hun maatschappelijke positie versterken. Om de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen rond dit thema te bevorderen en te faciliteren, heeft de Taalunie in 2018 een eerste bijeenkomst georganiseerd met deskundigen op het gebied van NGT en VGT uit beide gebarentaalgebieden. Daaruit is gebleken dat er behoefte is aan:

- voorlichting over gebarentalen en variëteiten daarvan
- vergroten van de zichtbaarheid van NGT en VGT
- duidelijk maken dat dit ook talen zijn in het Nederlands taalgebied

Een eerste stap is dat op de website van de Taalunie nu video's beschikbaar zijn met de missie en de taken van de Taalunie in gebarentaal.

Samenwerking met het INT

Het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT) in Leiden is de centrale partner van de Taalunie voor taalinfrastructuur. Die samenwerking beslaat de terreinen spelling, grammatica, terminologie, vertaalwoordenschat en taaltechnologie. In 2018 is de samenwerking tussen Taalunie en INT verder gestructureerd en geïntensiveerd. De nadruk ligt op de duidelijk verschillende rollen van die twee organisaties: de Taalunie houdt zich bezig met beleid, het INT met het ontwikkelen van taalinfrastructuur, ondersteuning van taalkundig onderzoek en (technische) voorzieningen op taalgebied.

Algemene Nederlandse Spraakkunst

Sinds 2015 wordt gewerkt aan een nieuwe editie van de digitale versie van de Algemene Nederlandse Spraakkunst (ANS). De tweede editie, uit 1997, voldoet op een aantal punten niet meer. De taalfeiten, de taalwetenschap en de maatschappelijke opvattingen hebben sindsdien een flinke ontwikkeling doorgemaakt.

Bij de start van het project is ervoor gekozen om de meest urgente hoofdstukken te herzien.

In 2018 is de voortgang van het project geëvalueerd. De projectpartijen en de Taalunie hebben vervolgens een afrondingsplan gemaakt op inhoudelijk en financieel vlak. Het huidige project wordt eind 2019 afgerond. De herziene ANS zal begin 2020 beschikbaar worden gesteld aan het publiek.

Wat de digitalisering betreft is gekozen voor een nieuwe beheeromgeving die aansluit bij het Taalportaal, dat bij het INT wordt onderhouden en Engelstalige, wetenschappelijke grammatica's bevat voor het Nederlands, Fries en Afrikaans. Om de gebruikers van de ANS beter bij het gebruik te ondersteunen wordt gestreefd naar koppeling met andere grammaticale informatiebronnen, met name de grammaticale informatie op Taalportaal en de taaladviezen op Taaladvies.net.

In 2018 is besloten om een bescheiden extra bedrag beschikbaar te stellen voor verkennend, beleidsgericht onderzoek naar de ANS. Dat onderzoek moet mee de basis kunnen leggen voor een toekomstplan voor de ANS. Het onderzoek betreft drie mogelijke domeinen: (a) toevoeging van een klankleer, (b) doorontwikkeling van een gebruikersvriendelijke digitale omgeving (o.a. verbetering zoekfunctie voor raadpleging door niet-taalkundigen) en (c) toevoegen van didactische informatie voor docenten en leerders, o.a. oefeningen. Doel is na te gaan hoe een grammatica als de ANS als praktisch naslagwerk kan worden gebruikt door een publiek van niet-taalkundigen (bijv. schrijvers, journalisten, vertalers, docenten, leerlingen en studenten).

EFNIL

De Taalunie en het INT hebben in 2018 samen de jaarconferentie van EFNIL georganiseerd. EFNIL is de Europese Federatie van Nationale Taalinstellingen, waarin de Taalunie en sinds eind 2017 ook het INT samenwerken met zusterinstellingen van de andere Europese landen.

Het thema van de conferentie, gehouden van 10 tot 12 oktober 2018 in het Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond in Amsterdam, was taalvariatie en beleid voor toenemende talige complexiteit. Er werd gesproken over alle vormen van taalvariatie en -concurrentie, bijvoorbeeld variatie binnen één taal (formeel – informeel, standaard – dialect), tussen talen (autochtone en allochtone minderheidstalen) en de dominante positie van internationaal Engels; niet enkel vanuit een talig perspectief maar ook vanuit andere invalshoeken, zoals de taalethiek ('linguistic justice'). De bijdragen worden in een conferentiebundel gepubliceerd waarvan het co-editorschap bij de Taalunie ligt.

Groepsfoto EFNIL, oktober 2018, Amsterdam

Sinds de oprichting van EFNIL heeft de Taalunie vrijwel voortdurend deel uitgemaakt van het bestuur. In 2018 is een medewerker van de Taalunie gekozen tot voorzitter voor de periode 2019-2021.

Commissie Anderstalige Namen

De Taaluniewerkgroep Buitenlandse Aardrijkskundige Namen (BAN) is met ingang van 2018 opgegaan in de nieuwe Commissie Anderstalige Namen (CAN), die naast de 'oude' werkgroep ook een nieuwe werkgroep Persoonsnamen heeft gekregen. Beide werkgroepen krijgen steun van een klankbordgroep; de commissie wordt voorgezeten door prof. dr. Arjen Versloot, hoogleraar Germaanse taalkunde aan de Universiteit van Amsterdam.

De CAN geeft de Taalunie en het publiek advies over de schrijfwijze in het Nederlands van eigennamen uit andere talen, zoals de BAN al deed voor

aardrijkskundige namen. De nieuwe werkgroep Persoonsnamen kan behulpzaam zijn bij:

- cultureel erfgoed (advisering over de omgang met anderstalige namen in politiek, geschiedenis, cultuur e.d.);
- persoonsregistratie in Nederland en Vlaanderen (advisering, probleemoplossing);
- actualiteit (o.a. nieuwsmedia helpen aan tools die over de weergave van anderstalige namen adviseren, met als voorbeeld de 'transcriptor' voor het Russisch; het plan is dat de Taalunie de uitbreiding daarvan met twee talen financieel ondersteunt, te beginnen met het Arabisch).

Nederlands in en uit Suriname

In Suriname speelt de Nederlandse taal een belangrijke rol: voor veel Surinamers is het Nederlands de moedertaal of de tweede taal. Daarnaast is het Nederlands er de officiële taal in het onderwijs en bij de overheid. Suriname is sinds 2004 geassocieerd lid van de Taalunie. Suriname neemt deel aan reguliere activiteiten van de Taalunie. Ook heeft de Taalunie een medewerker in Paramaribo. Hieronder staan de belangrijkste resultaten van 2018.

In februari bracht de algemeen secretaris een bezoek aan Suriname. Tijdens het bezoek zijn gesprekken gevoerd met onder meer het ministerie van Onderwijs, het departement Cultuur, de Nederlandse ambassade, het Caribisch Regionaal Informatie en Vertaal Instituut (CRITI), een aantal scholen, de commissie Onderwijs van De Nationale Assemblée en de Surinaamse Taalraad van de Taalunie (SuTRa).

Een belangrijke bijeenkomst tijdens het bezoek was de discussiemiddag over het Nederlands dat gesproken wordt in Suriname: het Surinaams-Nederlands. Hoe kijken mensen uit verschillende geledingen van de samenleving (media, onderwijs) aan tegen een Surinaams-Nederlandse taalvariëteit? Hoe kan het onderwijs hiermee omgaan, ook in het licht van methodes en examens die impliciet taalnormen uit Europa hanteren? Gedurende het jaar zijn de gesprekken hierover voortgezet met diverse Surinaamse partijen. In december was er een lezing en een debat

over het nader beschrijven van het Surinaams-Nederlands als volwaardige en gelijkwaardige geografische variëteit van het Standaardnederlands, naast het Nederlands-Nederlands en het Belgisch-Nederlands.

In 2018 is gewerkt aan de jaarlijkse update van Woordenlijst.org met Surinaams-Nederlandse woorden. Het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT) heeft een trefwoordenlijst opgesteld op basis van eerder aangeleverd Surinaams taalmateriaal. Vervolgens heeft de Commissie Spelling Suriname een selectie voorgesteld voor opname in Woordenlijst.org. In 2019 werkt het INT de geselecteerde Surinaams-Nederlandse woorden uit.

Verder in 2018

In 2018 heeft de Taalunie een principeakkoord bereikt met de Taaltelefoon en het Genootschap Onze Taal om de **samenwerking in Taaladvies.net** te vernieuwen en om te vormen tot een consortium. Het is de bedoeling dat zij zichtbaarder en verantwoordelijker worden en dat de Taalunie zich voor deze publieksvoorziening beperkt tot een ondersteunende rol op beleids- en financieel vlak. De intentie is om de technische infrastructuur op relatief korte termijn over te dragen aan het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT). Dit traject wordt in 2019 vervolgd.

Op Taaladvies.net zijn in 2018 ruim honderd **taaladviezen toegevoegd** of vernieuwd. Er staan nu 1774 adviezen op de site. Aan Woordenlijst.org zijn zo'n 6000 woorden toegevoegd. Het totale aantal woorden bedraagt nu 181.214 (met 697.866 woordvormen).

In 2018 zijn de **vertaalwoordenboeken** Nederlands-Portugees en Portugees-Nederlands online beschikbaar gesteld via het woordenboekplatform van het INT, naast de woordenboeken Grieks die al beschikbaar waren. Het streven is om meer woordenboeken uit de erfenis van de Commissie voor Lexicografische Vertaalvoorzieningen op die manier toegankelijk te maken. Samen met het INT is gewerkt aan de instelling van een **Expertisecentrum Nederlandstalige**

Terminologie (ENT). Het INT heeft hiervoor een plan gemaakt. Het centrum moet gebruikers op allerlei terreinen gaan ondersteunen bij het opstellen en beschrijven van hun terminologie. Die gebruikers worden vooral via NL-Term bereikt. Die vereniging hield in 2018 opnieuw haar jaarlijkse TiNT-dag, gesteund door de Taalunie. Ook voor het ENT in wording werkt de Taalunie samen met NL-Term.

De **zespunts-standaard voor braille** is voor het eerst in dertien jaar bijgewerkt. De standaard is sinds 1 april 2018 te vinden bij de Braille Autoriteit, waar de Taalunie in deelneemt.

De Taalunie ondersteunt het pilotonderzoek **Vertrokken Nederlands**, dat het Meertens Instituut en andere samenwerkingspartners uitvoeren naar het Nederlands in het buitenland. Het doel van het onderzoek is om de taal en identiteit van hedendaagse Nederlandstalige emigranten in kaart te brengen. In samenwerking met de Nederlandse Taalunie heeft het Meertens Instituut een enquête opgesteld voor alle geëmigreerde Nederlanders en Vlamingen, en voor alle nakomelingen van Nederlandse en Vlaamse emigranten.

In het kader van het samenwerkingsakkoord met Zuid-Afrika is een project opgestart rond **toevoeging van talen uit Zuid-Afrika** (andere dan het Afrikaans) aan het Taalportaal. Het Taalportaal is een platform voor ontsluiting van grammaticale informatie voor de internationale onderzoeksgemeenschap, die op dit ogenblik Nederlands, Fries en Afrikaans bevat. Plannen, budget en commitments zijn in 2018 definitief tot stand gekomen. De toevoeging van andere talen stelt nieuwe eisen aan de digitale infrastructuur. De aanpassingen worden gecombineerd met een grote onderhoudsbeurt voor het Taalportaal. De verwachting is dat ook (het beheer en de ontsluiting van) de Nederlandse grammatica daarvan profiteert, met name de Engelstalige component die al deel uitmaakt van Taalportaal, maar ook de ANS, die aansluit op de beheersomgeving die voor Taalportaal is ontwikkeld en met de Engelstalige componenten in relatie wordt gebracht.

2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen

Het Nederlands komt in vele vormen en variëteiten voor en staat als taal tussen tal van andere talen. De Taalunie ontwikkelt hiervoor beleid en sluit hiermee aan op ontwikkelingen en behoeftes in de samenleving.

Taalvariatie en taalvariatiebeleid

In 2018 heeft een commissie, voorgezeten door prof. dr. Reinhild Vandekerckhove van de Universiteit Antwerpen, haar werkzaamheden rond de actualisering van de *Visietekst taalvariatie en taalvariatiebeleid* afgerond. In december stelde de Taalunie een implementatieplan op bij de visietekst van de adviescommissie. In dat plan staat welke implementatiemogelijkheden de Taalunie voor de uitgangspunten van de visietekst ziet in het beleid voor de komende jaren. Die mogelijkheden liggen op drie beleidsterreinen: corpusplanning, statusplanning en acquisitieplanning.

Rondetafelbijeenkomst op 14 maart 2018 in Rotterdam
(Foto: Bart Grietens)

Om input voor de visietekst te verzamelen, organiseerde de Taalunie in maart 2018 in Rotterdam een rondetafelbijeenkomst. Bij deze bijeenkomst waren vertegenwoordigers aanwezig van uiteenlopende Vlaamse en Nederlandse organisaties die werkzaam zijn op het gebied van zowel taalvariatie als de

standaardtaal of die in hun werk te maken hebben met vraagstukken op dit vlak. Taalvariatie en taalvariatiebeleid werden benaderd vanuit verschillende invalshoeken en voor verschillende sectoren, zoals de zorg, het onderwijs, de media en overheidscommunicatie.

Rapport Fries-Nederlandse contactvariëteiten

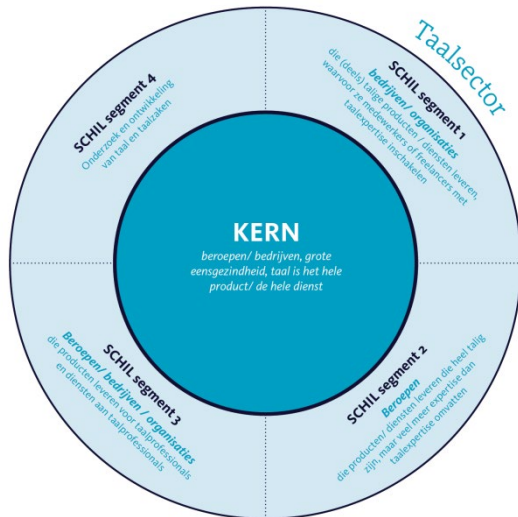
Omdat het Bildts en andere contactvariëteiten tussen het Nederlands en het Fries nog onvoldoende beschreven waren, heeft de Taalunie aan de Fryske Akademy gevraagd deze nader in kaart te brengen en mogelijke aanbevelingen te formuleren om ze gericht te gaan ondersteunen. Het onderzoek is in 2017 opgestart en in 2018 afgerond. Het rapport is begin 2019 verschenen.

Naast concrete aanbevelingen aan de betreffende gemeentes en de provincie Fryslân bevat het rapport ook de vraag aan de Nederlandse overheid om materiaalverzameling voor de Nederlands-Friese contactvariëteiten mede mogelijk te maken. De Taalunie is bereid om diverse infrastructurele partijen uit Nederland en Vlaanderen bij elkaar te brengen om te bekijken hoe ze hiermee samen aan de slag kunnen gaan.

De waarde van de taalsector

In een wereld die steeds taliger en meertaliger wordt, neemt ook de economische betekenis van taal steeds toe. Omdat hierover nog maar weinig bekend is, ook op Europees vlak, heeft de Taalunie een verkenning van de taalsector in het Nederlandse taalgebied laten uitvoeren door De Taalstudio in Nederland, De Taalsector in België en Left Consultancy in Suriname. In het rapport over deze verkenning wordt de taalsector in

het Nederlandse taalgebied nader beschreven en is onder meer een lijst opgenomen van beroepen die aan de taalsector kunnen worden gerelateerd.

De taalsector blijkt verankerd te zijn in de volle breedte van de economie en diensten en producten te leveren binnen zowat alle economische sectoren. Deze wijde verspreiding maakt het niet altijd evident de taalsector strikt af te bakenen en de economische betekenis ervan in precieze cijfers uit te drukken, maar toont op zich al aan dat hij een cruciale rol speelt binnen en van cruciaal belang is voor onze hele economie.

In Nederland blijkt de taalsector vooral verbonden te zijn aan het onderwijs, in België vooral aan de vertaalmarkt en in Suriname vaak aan zelfstandige activiteiten. In alle delen van het Nederlandse taalgebied ziet de sector de toekomst met groot vertrouwen tegemoet en verwacht de sector de komende jaren alleen maar groei. Tegelijkertijd wordt vastgesteld dat er binnen de sector nog beter kan worden samengewerkt om bestaande expertise te delen en nieuwe innovaties door te voeren. Ook kan de sector zichzelf nog beter organiseren om de economische betekenis van taal duidelijker op de kaart en hoger op de politieke agenda te zetten.

De Taalunie heeft alle betrokken partijen uitgenodigd om mee te denken over mogelijke vervolgstappen om

de economische betekenis van taal nader te beschrijven en verder uit te dragen.

Luistertaal als vaardigheid in meertalige situaties

Sinds 2015 ijvert de Taalunie voor het gebruik van luistertaal voor laagdrempelige meertalige communicatie, met name binnen de EU en in de grensregio's. In de praktijk is het gebruik van luistertaal nog weinig bekend en de toepassing ervan vraagt nog om nader onderzoek. Tijdens het Festival voor het Afrikaans (september 2018) is luistertaal uitgebreid aan de orde gekomen in het meertaligheidsdebat. Daarnaast is in 2018 een groter opgezet onderzoek gestart. Aan de hand van een literatuurstudie en interviews zullen de toepassingen van luistertaal in de praktijk in kaart worden gebracht. Naar aanleiding daarvan zullen aanbevelingen worden geformuleerd hoe in de verschillende maatschappelijke sectoren (onderwijs, zorg en werk) luistertaal een rol zou kunnen spelen in meertalige communicatie. Ook kunnen de aanbevelingen als handvat dienen voor de ontwikkeling van methodieken en formele evaluatie.

De werkgroep LaRa (Lingua Receptiva) met onderzoekers op het gebied van luistertaal uit Nederland en Vlaanderen komt regelmatig bij elkaar om ontwikkelingen rondom luistertaal met elkaar te delen. Deze groep treedt als adviesgroep op voor het onderzoek dat in 2018 en 2019 wordt uitgevoerd door de Universiteit Utrecht in opdracht van de Taalunie.

Verder in 2018

In september vonden in Brussel en Amsterdam debatten plaats over geslaagde **communicatie in de zorg**. Het is een vervolg op eerdere debatten over de plaats en het gebruik van het Nederlands en andere talen in diverse maatschappelijke domeinen. Die sluiten aan bij het onderzoek De Staat van het Nederlands uit 2017, dat in 2019 geactualiseerd wordt.

De debatten in Brussel en Amsterdam zijn steeds georganiseerd met verschillende partners: het Europese Dag van de Talen-platform, het Vlaams-Europees

Verbindingsagentschap (vleva), de Brakke Grond en het DRONGO Talenfestival. Het **DRONGO Talenfestival** is in breder opzicht een belangrijke samenwerkingspartner voor de Taalunie. In samenwerking met de Taalunie is tijdens het DRONGO Talenfestival in november 2018 het rapport over de economische betekenis van taal uitgebreid besproken tijdens een besloten netwerkbijeenkomst van sleutelfiguren uit de taalsector.

Ingrid van Engelshoven, Nederlands minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Maaike Verrips

In juni 2018 organiseerde de Stichting Nederlandse Dialecten (SND) in samenwerking met de vzw Variaties uit Vlaanderen met financiële steun van de Taalunie de jaarlijkse **Streektaalconferentie**, deze keer in de Europese culturele hoofdstad Leeuwarden. Het thema van de conferentie was 'Zin en onzin van taal- en dialectpromotie'. Eind 2018 is aan de Stichting Nederlandse Dialecten een bescheiden extra financiering toegekend voor een actualisering van bestaande voorzieningen (SND-website, Wegwijzer Dialecten) en de ontwikkeling van enkele nieuwe voorzieningen (populaire uitgave over dialectkaarten, dialectspel).

3 Onderwijs binnen het taalgebied

De Taalunie ondersteunt alle vormen van onderwijs Nederlands als eerste en als tweede taal binnen het taalgebied. De bijdrage van de Taalunie aan de kwaliteit van het onderwijs bestaat uit advies, opinie en signalering.

Curriculumvernieuwing onderwijs Nederlands

De visietekst *Iedereen taalcompetent!* (2017) speelde een belangrijke rol bij (de voorbereiding van) de Vlaamse en Nederlandse curriculumvernieuwing, en dan met name wanneer het ging over het onderwijs Nederlands. De uitgangspunten in *Iedereen taalcompetent!* vormden bovendien de basis voor meerdere projecten die in 2018 van start zijn gegaan.

Vlaanderen

De Taalunie was als adviseur betrokken bij het opstellen van de Vlaamse eindtermen voor de eerste graad van het secundair onderwijs. *Iedereen taalcompetent!* diende als kader voor de adviezen. De Taalunie werkte in 2018 ook mee aan het didactisch cahier Nederlands van het gemeenschapsonderwijs.

Nederland

Het Algemeen Secretariaat adviseerde het ontwikkelteam Nederlands (Curriculum.nu) bij het opstellen van hun visie op het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw. Daarnaast werkte de Taalunie mee aan de uitwerking van de grote opdrachten en bouwstenen voor het vak Nederlands.

In samenwerking met de Vereniging van Leraren in Levende Talen, het Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs en de Meesterschapsteams Taal- en Letterkunde organiseerde de Taalunie in 2018 vier bijeenkomsten waarin leraren, intermediairs en

wetenschappelijk onderzoekers in gesprek gingen over de tussenproducten van het ontwikkelteam Nederlands (Curriculum.nu). De bijeenkomsten werden georganiseerd ter ondersteuning van het ontwikkelteam.

(Foto: Bart Grietens)

Begrijpend lezen

Uit de resultaten van het recente PIRLS-onderzoek blijkt dat de begrijpend-leesvaardigheid van Vlaamse leerlingen in het vierde leerjaar minder goed zijn dan tien jaar geleden en dan die van leeftijdsgenoten in veel andere landen. In 2018 was de Taalunie betrokken bij meerdere activiteiten die moeten bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit en de resultaten van het onderwijs in begrijpend lezen in het basisonderwijs.

In februari 2018 bezocht minister Crevits, samen met vertegenwoordigers van haar kabinet en haar onderwijsadministratie, de Vlaamse onderwijsverstrekkers, de Vlaamse PIRLS-onderzoekers, Nederlandse en Vlaamse experts in begrijpend leesonderwijs en medewerkers van de Taalunie twee Nederlandse basisscholen die efficiënt en resultaatgericht vorm geven aan hun begrijpend-leesonderwijs. Het bezoek resulteerde in beter inzicht in uitdagingen en mogelijke oplossingen daarvoor in

Vlaanderen, maar ook en vooral in een engagement van de deelnemers om, elk vanuit de eigen expertise en discipline, mee te bouwen aan ambitieus, eigentijds en effectief begrijpend-leesonderwijs. Het werkbezoek werd georganiseerd door het Departement Onderwijs, in samenwerking met de Taalunie.

Taalraad Begrijpend Lezen

Tijdens de juni-vergadering van het Comité van Ministers besloten minister Crevits en minister Van Engelshoven tot de oprichting van de Taalraad Begrijpend Lezen. De Taalraad kreeg de opdracht om een actieplan begrijpend lezen uit te werken, met voorstellen voor het verbeteren van de kwaliteit en de resultaten van het begrijpend-leesonderwijs in het Vlaamse en het Nederlandse basisonderwijs. In december 2018 werd het plan opgeleverd.

In het plan ligt de nadruk op een geïntegreerde aanpak van het probleem, waarbij diverse actoren uit het onderwijs en de culturele sector, maar ook ouders en verenigingen de handen in elkaar slaan. Daarnaast wordt in het plan een lans gebroken voor initiatieven die zorgen voor een brede implementatie van effectieve didactiek in de klas. De Taalraad stelt namelijk vast dat uit onderzoek veel bekend is over wat werkt in begrijpend-leesonderwijs, maar dat die kennis de klaspraktijk maar heel beperkt bereikt. Het Algemeen Secretariaat zorgde voor de secretariële ondersteuning van de Taalraad en voerde de pen bij de totstandkoming van het actieplan.

Taalvaardigheid Nederlands in het hoger onderwijs

In opvolging van het Raadsadvies *Vaart met taalvaardigheid* uit 2015 heeft de Taalunie samen met het Nederlands-Vlaams Platform Taalbeleid in het Hoger Onderwijs een project voor kennismanagement opgezet, dat in 2017 en 2018 is uitgevoerd. De nieuwe website is eind 2018 gelanceerd en biedt docenten tal van praktijkvoorbeelden om zich te laten inspireren studenten te stimuleren en te ondersteunen in het ontwikkelen van hun taalvaardigheid Nederlands. De

goede praktijkvoorbeelden zijn veelal verzameld en besproken tijdens netwerkbijeenkomsten.

Om alle partijen, ook op beleidsniveau, gericht te adviseren en ook internationale vergelijkingen mogelijk te maken, is eind 2018 gestart met een nieuw project om op de beschreven praktijkvoorbeelden een meta-analyse uit te voeren en de kernelementen en kritische succesfactoren te detecteren.

Vertaling *CEFR Companion Volume*

In 2018 zorgde het Algemeen Secretariaat, in samenwerking met Vlaamse en Nederlandse ERK-experts, voor een vertaling van het *CEFR Companion Volume* naar het Nederlands. Het *Companion Volume* biedt een verbreding van het instrumentarium in het ERK (Europees Referentiekader voor moderne vreemde talen) en is relevant voor iedereen die betrokken is bij tweede- en vreemdetalenonderwijs: leerkrachten/docenten, onderwijsbegeleiders, toetsontwikkelaars, beleidsmakers, enzovoort. De tekst heeft een belangrijke ondersteunende functie voor het NT2- en NVT-onderwijs.

Verder in 2018

Het **HTNO-archief** (HTNO = Het Taalonderwijs Nederlands Onderzocht) is ook dit jaar geactualiseerd. Aan de databank zijn 72 nieuwe beschrijvingen van empirisch onderzoek over onderwijs Nederlands in basis- en voortgezet/secundair onderwijs toegevoegd. Daarnaast is de databank volledig vernieuwd en gemoderniseerd.

Het traject **'taal en nieuwkomers'** is van start gegaan. In samenwerking met Nederlands-Vlaamse deskundigen op het gebied van inburgering en NT2 wordt gewerkt aan een visietekst over kwaliteitsvol NT2-onderwijs in de 21ste eeuw. Daarin zal ook aandacht zijn voor NT2-onderwijs aan specifieke doelgroepen, zoals vluchtelingen.

4 Onderwijs buiten het taalgebied

De Taalunie stimuleert, ondersteunt en bevordert wereldwijd kwaliteitsvol onderwijs in en van het Nederlands voor alle onderwijsvormen en op alle niveaus. Dat gebeurt met advisering en met inhoudelijke en financiële ondersteuning.

Beleidsvergelijking en veldanalyse

Er lopen twee onderzoeken om het beleid van de Taalunie op het gebied van Nederlands als vreemde taal (NVT) verder te ontwikkelen. Het eerste is een beleidsvergelijking. Hoe ondersteunen andere landen het buitenlands onderwijs van hun taal? Hiervoor heeft de Taalunie gekeken naar organisaties in Zweden, Portugal, Duitsland, Polen, Rusland en Hongarije die voor dit type onderwijs een vergelijkbare rol vervullen. De bevindingen worden in de loop van 2019 gepubliceerd.

Het tweede onderzoek is een veldanalyse van de rol van het Nederlands en de neerlandistiek buiten het taalgebied. Het onderzoek brengt per land in kaart welke invloed het Nederlands heeft op de wetenschappelijke, economische en culturele betrekkingen en welke kansen de taal biedt. In 2018 is deze veldanalyse uitgevoerd in Italië. Uit dit onderzoek blijkt dat de Nederlandse taal en de Nederlandse en Vlaamse cultuur in veel meer gebieden een rol spelen dan gedacht. Het belang van het Nederlands is in Italië aan te wijzen in de handel, het toerisme, de culturele sector, de literatuur, de wetenschap en het onderwijs. Buitenlandse neerlandici zetten hun kennis in deze sectoren op allerlei manieren en in allerlei beroepen in. Deze inzichten werpen licht op nieuwe ondersteuningsmogelijkheden voor de neerlandistiek en bieden nieuwe mogelijkheden voor de neerlandistiek in Italië.

In 2019 zal de veldanalyse plaatsvinden in Polen en start de voorbereiding ervan in een derde land. Op basis van de pilot in Italië en Polen wordt een instrument ontwikkeld. Aan de hand van dat instrument kan de rol van het Nederlands in de toekomst in nog veel meer landen worden gemonitord.

Docentenplatforms en -conferenties

Netwerkvorming is een belangrijk speerpunt in het beleid voor de ondersteuning van de buitenlandse neerlandistiek. Er zijn 14 docentenplatforms wereldwijd. De platforms hebben om het jaar een docentenbijeenkomst of -conferentie. In 2018 waren er zeven docentenbijeenkomsten/-conferenties waar neerlandici van buiten het taalgebied elkaar troffen: onder meer in de VS, Frankrijk, Oostenrijk en Georgië. Deelnemers presenteerden hun onderzoek en spraken over samenwerking in onderwijs en onderzoek. Deze platforms ondernemen ook veel activiteiten, zoals onderzoeksscolloquia en zomercursussen op locatie.

Zoals elk jaar trokken de Taalunie Docentencursussen in Amsterdam, Leuven en Utrecht in de zomer tientallen docenten van buiten het taalgebied. Nieuw was de leerlijn *digital humanities* in Utrecht.

Digitaal platform MijnNVT

Het digitaal platform voor onderwijs Nederlands als vreemde taal, MijnNVT, is in 2018 opgezet. In 2019 wordt het getest en verder ontwikkeld. Het platform is bedoeld voor alle niveaus van het onderwijs NVT: primair, secundair, beroeps- en universitair onderwijs en volwassenenonderwijs.

MijnNVT is een uitwisselingsplatform voor docenten. Zij kunnen lesmaterialen, ideeën en suggesties met elkaar uitwisselen, elkaar vragen stellen en op termijn ook

onderzoek en publicaties uitwisselen. Het materiaal in MijnNVT is gerubriceerd. Er kan gezocht worden op veel kenmerken, onder andere ERK-niveau, onderwijstype, doelgroep en type vaardigheid.

The screenshot shows the 'taal:unie' website interface. At the top, there are navigation tabs: 'Mensen', 'Groepen', 'Berichten', 'Documenten', 'Agenda', and 'Lessen' (which is highlighted in green). A search bar is located at the top right. On the left side, there is a sidebar with filters for 'Groepen' (Aziatisch onderwijs, Beroepsvereniging, etc.), 'Onderwijsniveau' (Kleuteronderwijs, Primair onderwijs, etc.), 'Vaardigheid' (Luisteren, Lezen, Spreken, etc.), and 'ERK-niveau' (A1, A2, B1). The main content area displays several lesson cards with titles like 'How to: Materiaal uploaden', 'Imperatief: Draaikaartjes', 'Idee NT2: Spreekvaardigheid', 'Wie is het?: Variant', 'How to: Specifiek materiaal/lessen vinden', 'EDINA: Education of International Newly...', 'Poëzisterren 2018 : Lestips', and 'Taaltechnieken NT2'. Each card includes a brief description, a rating (e.g., 4.0 stars), and an icon. On the right side, there is a 'Populaire lessen' section with 'Beeldentheater op basis van The Theatre of The...', 'Zich voorstellen: Oefenreeks', and 'Taaltechnieken NT2'. A small text box at the bottom right of the screenshot says 'Turn on comment moderation to collaborate on this project'.

Een impressie van wat docenten op MijnNVT kunnen vinden.

Caribisch gebied

Tijdens de CARAN-conferentie in november 2017 heeft de startgroep van het Netwerk NVT de behoeftes en doelen voor korte en lange termijn beschreven. De startgroep bestaat uit NVT-leraren, directieleden, bestuursleden en beleidsmedewerkers van Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius en Sint-Maarten. De doelen en acties zijn door de Taalunie uitgeschreven in een plan van aanpak.

Begin 2018 is een aantal acties direct van start gegaan, zoals:

- ontwikkeling van didactisch materiaal voor voorschoolse educatie en groep 1-4 van het primair onderwijs;
- advies en ondersteuning op het gebied van examinering van het vak Nederlands als Vreemde Taal (in samenwerking met OCW, CVTE en de onderwijsinspectie);
- ontwikkeling van de eerste fases van een NVT+-traject voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, bedoeld voor leerlingen die na hun schoolloopbaan in het Caribisch gebied een Nederlandstalige vervolgopleiding willen gaan volgen;

- ontwikkeling van een digitaal platform PLEK, waar in de besloten groep van het NVT-netwerk sinds eind 2018 alle actuele en relevante informatie wordt geplaatst over ontwikkelingen binnen NVT in het Caribisch gebied;
- voorbereiding van nieuwe leraren die naar het Caribisch gebied vertrekken, voor wie de Taalunie in Den Haag vier cursusdagen heeft georganiseerd;
- voorbereiding van de opzet van het officiële Netwerk NVT. Zowel de leden van de startgroep als de onderwijspartners van de Taalunie (ministeries van onderwijs van de vier landen en de schoolbesturen) wensen dat het netwerk een sterk samenwerkingsverband wordt tussen de zes eilanden. Vandaar dat in 2018 een intentieverklaring is voorbereid, die uiteindelijk tijdens het vierlandenoverleg in februari 2019 op Curaçao is ondertekend door de betrokken ministers en de algemeen secretaris van de Taalunie.

v.l.n.r.: Hans Bennis, Wycliffe S. Smith, Marilyn Alcalá-Wallé, Xiomara J. Ruiz-Maduro, Ingrid van Engelshoven, Armando R. Lampe

Daarnaast is er op de verschillende eilanden gezorgd voor docentenascholing, advies/ondersteuning bij de opzet van taalbeleid en uitbreiding van het netwerk. De Taalunie heeft daarvoor Marjan de Visser-Lemstra aangesteld. Zij woont op Sint-Maarten en is al sinds 2015 betrokken bij het onderwijs NVT in het Caribisch gebied.

De Taalunie ondersteunt de eilanden tijdelijk met extra middelen om scholen intensiever te ondersteunen,

begeleiden en faciliteren in het geven van NVT-onderwijs. Op Saba is die aanpak al succesvol gebleken. Op de eilanden zijn inmiddels met het extra geld drie projecten uitgevoerd, waaronder een diagnostische NVT-evaluatie in groep 8 en de ontwikkeling van materiaal voor de groepen 1-4.

Buurtaalgebieden

De Taalunie wil dat de maatregelen die zij neemt om het onderwijs in en van het Nederlands in de buurlanden te bevorderen, aansluiten bij het beleid dat ter plaatse wordt gevoerd. Daarom neemt ze beslissingen voor ondersteuning steeds samen met de bevoegde lokale overheden of overheidsdiensten. Hiertoe zijn per buurland stuurgroepen ingesteld. Het is de bedoeling dat deze stuurgroepen samen met de Taalunie jaarlijks een plan vaststellen waarbinnen de samenwerking op het gebied van deskundigheidsbevordering en ondersteuning kan worden opgezet.

De samenwerking met de reeds bestaande stuurgroepen in Frankrijk, Duitsland en Duitstalig en Franstalig België waarin alle betrokkenen rond het onderwijs Nederlands zetelen, wordt voortdurend bestendigd en uitgebouwd.

Franstalige buurtaalregio's

Gedurende het schooljaar wisselden NVT-lesgevers uit de Franse Gemeenschap in Luik lesmateriaal en leservaringen uit tijdens maandelijks gehouden 'conversatietafels' in samenwerking met Maison des Langues.

In Brussel organiseert de Taalunie elke maand NVT-consulten bij Bibliotheek Muntpunt en het Huis van het Nederlands, waar NT2- en NVT-lesgevers thematische nascholingen kunnen volgen – bijvoorbeeld over het omgaan met interculturele verschillen.

In België en Noord-Frankrijk zijn (en worden) veel onderwijsprojecten gefinancierd door de Taalunie, zowel projecten in de les als externe culturele activiteiten voor leerlingen. Ook steunt de Taalunie de Noord-Franse docentenvereniging APNES.

Met Le Rectorat de Lille in Rijsel heeft de Taalunie het convenant *Enseignement du néerlandais dans l'Académie de Lille* getekend. Dat moet de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn en de nascholingsmogelijkheden voor NVT-lesgevers ondersteunen. Verdere doelen zijn internationale samenwerking en uitwisseling, en de ontwikkeling van van de positie van het Nederlands in een 'parcours Avenir'.

Duitstalige buurtaalregio's

In het kader van de samenwerking met de beide aangrenzende Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen vinden rond december van elk jaar stuurgroepvergaderingen plaats van de Taalunie met vertegenwoordigers van het Ministerium für Schule und Bildung in Düsseldorf en het Kultusministerium in Hannover, samen met de voor het onderwijs Nederlands verantwoordelijke mensen in beide deelstaten. In deze vergaderingen worden de mogelijke gezamenlijke projecten en actiepunten voor het daaropvolgend kalenderjaar besproken. Richtinggevend daarbij zijn de aandachtspunten uit het hieronder genoemde Protocol van Overeenstemming, de aanvraagprocedure en de beleidskaders van de respectieve ministeries. De uitkomsten van de stuurgroepvergaderingen worden vastgelegd in een zogenaamd Ergebnisprotokoll, op basis waarvan de projectindieners de cofinanciering rechtstreeks kunnen opvragen bij de Taalunie.

Het streven is dat de samenwerking met de respectieve stuurgroepen op termijn leidt tot een structurele inbedding van de gezamenlijk ondernomen acties gericht op deskundigheidsbevordering van lesgevers in de buurlanden. Structurele inbedding zal de duurzaamheid van de opleiding en nascholing van lesgevers NVT in de buurlanden bevorderen. De vier aandachtspunten in het daarvoor met de bevoegde overheden in de betrokken buurtaalregio's getekende Protocol van Overeenstemming tot en met maart 2022 zijn:

- Doorlopende leerlijn
- Professionalisering lesgevers
- Nederlands en de arbeidsmarkt (beroep)

- Grensoverschrijdende samenwerking

In de regel worden de activiteiten ter deskundigheidsbevordering door derden (personen en instituten) uitgevoerd, uiteraard onder toezicht en begeleiding van de Taalunie. Hiervoor is een database met gegevens van mogelijke uitvoerders opgezet. Daarnaast wordt een sjabloon ontwikkeld dat het de NVT-/NBT-lesgevers in alle onderwijsvormen mogelijk maakt om een eigen ontwikkelingsprofiel te maken.

Verder in 2018

De Taalunie werkte met de **Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN)** samen bij de bevraging van het veld over de toekomst van de neerlandistiek en over behoeften aan digitale leermiddelen.

De Taalunie was aanwezig bij het **Colloquium Neerlandicum** van de IVN in Leuven in augustus, het driejaarlijkse congres voor docenten en onderzoekers Nederlands van over de hele wereld. Een belangrijke conclusie was dat de neerlandistiek wereldwijd sterk samenwerkt; ook tellen de internationale neerlandici wetenschappelijk steeds meer mee.

Colloquium Neerlandicum, augustus 2018, Leuven
(Foto: Bart Grietens)

De Taalunie heeft in 2018 zeven **gastdocentschappen** gefinancierd en 30 student-assistenten in 17 steden.

Enkele promovendi buiten het taalgebied ontvingen een **onderzoeksbeurs van de Taalunie**. Dankzij die steun bestudeert Dorota Pawlicka aan de universiteit van Poznań in Polen bijvoorbeeld de Nederlands-Poolse

culturele transfer tijdens de Koude Oorlog en het Nederlandse en Poolse internationale cultuurbeleid.

De **Taalunie Zomercursus Nederlands** over 'taal, cultuur en beroep' trok maar liefst 120 studenten Nederlands van over de hele wereld naar Gent.

In augustus 2018 volgden 24 lesgevers uit het primair en secundair onderwijs in Frankrijk, Duitsland en de anderstalige delen van België een **cursus NVT-basisdidactiek** in Bilzen. Ze leerden onder meer over het stimuleren van spreekvaardigheid en woordenschatuitbreiding, ICT en apps in de taalles en differentiëren in de les.

Cursus NVT-basisdidactiek, augustus 2018, Bilzen
(Foto: Bart Grietens)

De **digitalisering van CNaVT** (het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal) is in 2018 gestart. In 2019 moeten de digitale omgevingen klaar zijn.

Tijdens een **werkbezoek aan Indonesië** is onder meer gesproken over organisatorische veranderingen na de pensionering van de Taaluniemedewerker ter plaatse. Ook leverde het Algemeen Secretariaat daar bijdragen aan de Taaldag 2018 in Jakarta en de 'Indo Tour'.

De Taalunie ondersteunde de nationale **docentenvereniging Suiders-Afrikaanse Vereniging vir Neerlandistiek** (SAVN) en de regionale docentenvereniging **Kaaps Forum vir Neerlandistiek** (KFN) met een aantal cofinancieringen van onder meer lezingen, beurzen en een zomercursus.

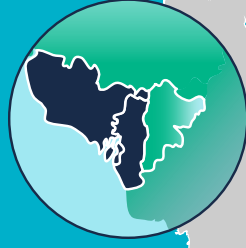
2018

Onderwijs Nederlands als Vreemde Taal (NVT)

13.588 studenten en 483 docenten Nederlands op
130 plaatsen in 40 landen

In de gebieden die aan het
Nederlandse taalgebied grenzen

6000 lesgivers
400 000^{*} leerlingen
*schatting

14 docentenplatforms
wereldwijd

Financiering voor
7 gastdocenten

30 student-assistenten
in 17 steden

Taalunie Docentencursussen voor
docenten Nederlands in het
buitenland (Utrecht, Leuven,
Amsterdam) (60 in totaal)

Bijeenkomsten van
internationale neerlandici

Deelnemers cursusedagen
voor docenten die naar
Caribisch gebied gaan
(28 in totaal)

Deelnemers basiscursus
NVT-didactiek (24 in totaal)

Zomercursus voor studenten
Nederlands in het buitenland

Deelnemers Taalunie Zomercursus
voor studenten Nederlands in
het buitenland (Gent) (120 in totaal)

Landen waar Nederlands
gestudeerd wordt

5 Taal en cultuur

De Taalunie bevordert culturele samenwerking tussen Nederland, Vlaanderen, Suriname en de rest van de wereld. Ze faciliteert de digitalisering van Nederlandstalig cultureel erfgoed, bevordert de kwaliteit van vertalingen in en uit het Nederlands en stimuleert een internationaal vertaalbeleid en de uitwisseling van internationale vertaalexpertise. Hiermee wordt de aandacht voor de Nederlandstalige cultuur in Europa en de rest van de wereld vergroot.

Uitreiking Prijs der Nederlandse Letteren aan Judith Herzberg

Op 29 november 2018 ontving de dichter en toneelschrijver Judith Herzberg uit handen van koning Willem-Alexander de Prijs der Nederlandse Letteren 2018. Herzberg kreeg de prijs voor haar gehele oeuvre. Tijdens de uitreiking in het Koninklijk Paleis in Amsterdam spraken de Nederlandse minister Ingrid van Engelshoven, juryvoorzitter Marita Mathijssen en koning Willem-Alexander haar toe. “Uw werk is een viering van onze taal. (...) U laat zien hoeveel zeggingskracht het Nederlands kan hebben”, aldus de koning. Daarnaast zongen Edith Leerkes, Marc Pantus en de Theatertroep gedichten van Herzberg en liederen uit haar bekendste toneelstuk *Leedvermaak*.

De jury bestond dit jaar, naast voorzitter Marita Mathijssen, uit Mark Cloostermans, Fikry El Azzouzi, Jane Fenoulhet, Matthijs de Ridder, Marja Pruis, Johan Van Iseghem en Christine Werners-Samsom. Dit was de laatste keer dat de Taalunie de Prijs der Nederlandse Letteren organiseerde. De eerstvolgende uitreiking zal door het Vlaams Fonds voor de Letteren worden georganiseerd. De Taalunie geeft daarmee de uitvoering van beleid uit handen, maar blijft inhoudelijk wel betrokken.

Overdracht prijzen en literair grensverkeer aan fondsen

In 2017 heeft de ‘Reflectie-oefening Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking’ plaatsgevonden, waarin zes partijen – Vlaams-Nederlands Huis deBuren, Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, tijdschrift Ons Erfdeel, Vlaams Fonds voor de Letteren, Nederlands Letterenfonds, de Taalunie – op verzoek van de overheden met elkaar hebben overlegd over nadere definiëring van hun rollen en nadere samenwerking.

Ondertekening samenwerkingsovereenkomst ‘Prijzen en grensverkeer’, maart 2018

v.l.n.r.: Hans Bennis, Tiziano Perez, Henriëtte Post
(Foto: Bart Grietens)

Een van de resultaten van deze oefening is de samenwerkingsovereenkomst ‘Prijzen en grensverkeer’, die de Taalunie in maart 2018 ondertekende met de beide letterenfondsen en het Fonds Podiumkunsten. Deze overeenkomst gaat over de uitvoering van beleid van de Taalunie op het gebied van promotie en grensverkeer van talige cultuur binnen het taalgebied. De drie fondsen zullen in de jaren 2018-2021 de Toneelschrijfprijs organiseren. Het Nederlands Letterenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren nemen de financieringsregeling literair grensverkeer

tussen Nederland en Vlaanderen op zich en zullen de Prijs der Nederlandse Letteren 2021 organiseren. Het eerste resultaat van de samenwerkingsovereenkomst was de uitreiking van de Toneelschrijfprijs 2018: op 7 september 2018 kreeg Eric de Vroedt de prijs voor zijn theatertekst *The Nation* op Het Theaterfestival in deSingel in Antwerpen. Daarnaast kregen in 2018 acht projecten financiële ondersteuning binnen de nieuwe regeling 'Literair grensverkeer' van de letterenfonds, waaronder de Vlaams-Nederlandse Poëzieweek, de Boekenweek in Vlaanderen, Educatie en optredens bij de Grote Poëzieprijs en De Lage Landen Lezen Samen. Naast de activiteiten binnen de samenwerkingsovereenkomst tussen de Taalunie en de drie fondsen vonden in 2018 ook gesprekken plaats met Vlaams-Nederlands Huis deBuren om de Week van het Nederlands aan hen over te dragen (zie ook 6.2) en organiseerden alle partners in oktober 2018 samen een 'netwerkavond' in Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond in Amsterdam met Judith Herzberg (laureaat Prijs der Nederlandse Letteren 2018) en Viviane De Muynck (laureaat Ultima 2018).

Promotie en presentatie van Nederlandstalige cultuur buiten het taalgebied

De Taalunie streeft ernaar om via het netwerk van afdelingen Nederlands aan buitenlandse universiteiten en hogescholen de Nederlandstalige cultuur te presenteren en te promoten. Om hier uitvoering aan te geven is in 2018 gestart met een nieuw onderdeel binnen een bestaande financieringsregeling. De regeling 'projectfinancieringen' voor buitenlandse afdelingen Nederlands is ook opengesteld voor culturele projecten om deze afdelingen uit te dagen samen met hun culturele omgeving evenementen of festivals te organiseren die literatuur, muziek, theater of film uit Nederland, Vlaanderen en/of Suriname presenteren. De commissie voor de regeling werd onder andere uitgebreid met een medewerker van Dutch Culture, de netwerk- en kennisorganisatie voor internationale culturele samenwerking waar de Taalunie in 2018 op verschillende vlakken meer samenwerking mee zocht.

Wat de Taalunie al langer doet, is de ontmoeting tussen en de uitwisseling van de Nederlandstalige en de Zuid-Afrikaanse cultuur stimuleren. In het Nederlandse taalgebied worden de Week van de Afrikaanse Roman en het Festival voor het Afrikaans ondersteund. Op dat laatste festival traden in Amsterdam diverse Zuid-Afrikaanse artiesten op en er vond een meertaligheidsdebat plaats. In Zuid-Afrika steunt de Taalunie het Woordfees, een groot, meerdaags kunst- en cultuurfestival. De Taalunie maakte daar in 2018 de aanwezigheid mogelijk van de Vlaamse dichter Charlotte Van den Broeck en de Nederlandse schrijver Ernest van der Kwast.

Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL)

In 2018 ging het nieuwe meerjarenbeleidsplan van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) van start. Het streven is dat in 2020 in Nederland, Vlaanderen en daarbuiten optimaal gebruik wordt gemaakt van de DBNL-collectie, in verschillende vormen en via verschillende kanalen. Het beleid bevat de volgende vier krachtlijnen: 1) terug tot de kern; 2) groter bereik; 3) meer Vlaanderen in de DBNL, meer DBNL in Vlaanderen; 4) samenwerking en uitwisseling. In 2018 zijn ook de voorbereidingen voor het twintigjarig bestaan van de DBNL in 2019 gestart.

De DBNL is een digitale collectie van teksten die behoren tot de Nederlandse letterkunde, taalkunde en cultuurgeschiedenis van de vroegste tijd tot heden. De collectie representeert het hele Nederlandse taalgebied en komt tot stand door een samenwerking tussen de Taalunie, de Vlaamse Erfgoedbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. De Taalunie is bestuurlijk en beleidsmatig betrokken bij de DBNL en ondersteunt het project onder meer financieel. Door voor kwaliteitsvolle digitalisering te zorgen, geeft de Taalunie gebruikers van het Nederlands op een laagdrempelige manier toegang tot Nederlandstalig literair erfgoed.

Nederlandstalig muzikaal erfgoed

In 2018 zijn afspraken gemaakt met Muziekweb en CEMPER over de uitvoering van een nieuw project gericht op de lokalisatie van archieven en collecties met belangrijke Nederlandstalige muziek uit de periode 1955-1983. Met het project wil de Taalunie helpen voorkomen dat dit Nederlandstalig cultureel erfgoed onzichtbaar wordt of zelfs verdwijnt. Ook zijn er afspraken gemaakt met het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie Amateurkunst (LKCA) over samenwerking rond vakintegratie van taal en muziek in het funderend onderwijs.

Open data in de cultuursector

In 2018 heeft de Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed haar werkzaamheden afgerond met de oplevering van een derde en laatste rapport over het gebruik van open data in de cultuursector. In het rapport adviseert de commissie culturele (erfgoed)instellingen actief op zoek te gaan naar nieuwe strategieën en modellen om hun collecties en collectiegegevens digitaal open te stellen met zo min mogelijk beperkingen voor (her)gebruikers.

Hiervoor zouden de instellingen zelf intensiever kunnen gaan samenwerken, bijvoorbeeld om meer uniforme metadata te formuleren waarmee hun collecties en collectiegegevens gemakkelijker (terug) te vinden zijn, en zouden de overheden voor deze instellingen ook meer uitzonderingen kunnen maken op het auteursrecht, zodat zij hun collecties en collectiegegevens gemakkelijker als open data vrij kunnen geven.

De bevoegde bewindspersonen binnen het Comité van Ministers hebben toegezegd deze aanbevelingen mee te nemen in hun verdere beleidsontwikkeling in zowel Vlaanderen als Nederland. De Taalunie blijft mee waken over de aanwezigheid van het Nederlands en Nederlandstalig cultureel erfgoed in de digitale wereld.

Vertaalbeleid

Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV)

Ook in 2018 heeft het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) weer talloze activiteiten ontplooid om literair vertalers in Nederland en Vlaanderen te

ondersteunen. De digitale Kennisbank is verder aangevuld en er zijn zowel zelfstudiemodules als online cursussen ontwikkeld voor ELVi, de online leeromgeving. Bestaande programma's zoals de Zomercursus, het mentoraatsprogramma, de Lage Landen Ateliers en de Vertaalateliers op Locatie zijn geoptimaliseerd. Er was extra aandacht voor communicatie, met als doel dat iedereen die iets met literair vertalen in of uit het Nederlands te maken heeft, weet wat het ELV doet en welke informatie er bij het ELV te vinden is.

Interview met Gea Schelhaas (ELV) en Martijn Nicolaas (Taalunie) voor Taalunie:Bericht, juni 2018
(Foto: Bart Grietens)

Het ELV heeft als doel de deskundigheid van literair vertalers in en uit het Nederlands te bevorderen om zo de kwaliteit van vertalingen in en uit het Nederlands te waarborgen. Het verzamelt, ontwikkelt en verspreidt kennis en expertise, toegespitst op de vragen uit de markt en de maatschappij. Het ELV is een partnerschap van de Taalunie, de KU Leuven en de Universiteit Utrecht, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren. De Taalunie financiert het ELV om de kwaliteit en kwantiteit van literaire vertalingen in en uit het Nederlands te waarborgen, en om te zorgen voor deskundigheidsbevordering en professionalisering. Daarmee investeert de Taalunie in de verspreiding van de Nederlandstalige literaire cultuur buiten het taalgebied en zorgt zij er mede voor dat Nederlandssprekenden in hun eigen taal kennis kunnen maken met buitenlandse (jeugd)literatuur en non-fictie.

Literair vertalen in Europees verband

Het PETRA-E Netwerk, waarvan de Taalunie oprichter en bestuurslid, kwam in oktober 2018 in Boedapest bijeen. PETRA-E is een Europees netwerk voor opleiding en training van literair vertalers. Tijdens de bijeenkomst stond onder meer de verdere uitwerking en de implementatie van het Framework Literary Translation op de agenda.

In september 2018 vond in Rome de tweede editie plaats van de European School for Literary Translation. De ESLT is opgericht vanuit het PETRA-E Netwerk en heeft tot doel opleiders literair vertalen te trainen. Docenten literair vertalen zijn in veel gevallen vertalers zonder een didactische opleiding.

Verder in 2018

Er zijn in 2018 afspraken gemaakt met ITV Hogeschool voor Tolken en Vertalen en het Platform Taalbeleid in het Hoger Onderwijs over de organisatie van een **informatiedag over de taalvaardigheid Nederlands van vertalers**.

De Taalunie streeft er samen met de Surinaamse Taalraad en het ministerie van Onderwijs en Cultuur naar om de **Nederlandstalige cultuur in Suriname** te ondersteunen en die cultuur ook meer bekendheid te geven in de Lage Landen. In 2018 ondersteunde de Taalunie het *spoken word*-project Poetry & Beyond. In Suriname is Poetry & Beyond sinds 2014 een platform c.q. podium voor de woordkunst. De rode draad van *spoken word* wordt ondersteund door en geïntegreerd met andere disciplines als dans, beeldende kunst en muziek. De doelgroep bestaat uit 15- tot 65-jarigen. Het woord komt tot leven via talentontwikkeling, professionalisering en het profileren daarvan. Er wordt momenteel onderzocht of een editie van dit project ook een keer in Nederland kan plaatsvinden, waarmee uitwisseling met Nederlandse artiesten mogelijk wordt.

In 2017 kwam de reeks *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur* gereed, een breed en overkoepelend overzicht van de geschiedenis van de Nederlandstalige literatuur in acht delen. In 2018 vonden gesprekken plaats met de

Stichting Literatuurgeschiedenis (de auteurs van de reeks) en Uitgeverij Prometheus Bert Bakker om te onderzoeken of het mogelijk is om de *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur te digitaliseren* en aan te bieden op DBNL.

6 Organisatie

6.1 Organen van de Taalunie

Comité van Ministers

In 2018 was het voorzitterschap van het Comité van Ministers in handen van Nederlands minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Ingrid van Engelshoven. Het Comité kwam in 2018 twee keer samen, en besprak onder meer de volgende onderwerpen:

87ste bijeenkomst van het Comité van Ministers (12 juni 2018, Den Haag):

- oprichting van een Taalraad Begrijpend Lezen als antwoord op de achteruitgang van Vlaanderen en Nederland in internationale rankings;
- kennisname van de KNAW-verkenning *Talen voor Nederland* en vraag aan het Algemeen Secretariaat om een notitie uit te werken over Nederlands als tweede taal;
- goedkeuring van de sluitende begroting van de Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren en de daarmee samenhangende reductie van het jaarlijkse aantal te digitaliseren pagina's;
- kennisname van het eindrapport van de Commissie Digitaal Erfgoed.

88ste bijeenkomst van het Comité van Ministers (12 december 2018, Brussel):

- kennisname van de eerste aanbevelingen van de Taalraad Begrijpend Lezen en vaststelling van het vervolgtraject;
- toekenning van een verbindende en coördinerende rol aan de algemeen secretaris op het vlak van het lerarentekort voor het vak Nederlands;
- kennisname van de visietekst van de adviescommissie Taalvariatie en van de eerste

voorstellen tot verdere implementatie ervan op het vlak van corpusplanning en statusplanning. Voor het toekomstige rapport over taalvariatie in het onderwijs werd aandacht gevraagd voor de wisselwerking tussen taalvariatie en verwerving van de standaardtaal en aangedrongen op een participatieve totstandkoming, met betrokkenheid van de onderwijsverstrekkers.

Interparlementaire Commissie

De Interparlementaire Commissie hield vorig jaar twee hoorzittingen. Een eerste hoorzitting vond plaats op 11 juni 2018 in het Vlaams Parlement, en betrof de taalsituatie van nieuwkomers in Vlaanderen en Nederland (presentaties door Folkert Kuiken, Universiteit van Amsterdam, en Gunther Van Neste, Huis van het Nederlands, Brussel) en de KNAW-verkenning *Talen voor Nederland* (presentatie door Pieter Muysken, voorzitter van de KNAW-verkenningcommissie).

Op 29 november 2018 vond, na afloop van de uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren, in de Brakke Grond een tweede hoorzitting plaats over de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking, waarbij werd ingegaan op de reflectieoefening die tot doel heeft om de synergie tussen de verschillende organisaties uit het Vlaams-Nederlandse culturele veld te bevorderen.

Daarnaast had de algemeen secretaris tijdens zijn werkbezoek aan Suriname een onderhoud met de onderwijscommissie van de Nationale Assemblée, als tegenhanger van de Interparlementaire Commissie (artikel 9 van de Associatieovereenkomst met Suriname).

Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren boog zich het afgelopen jaar vooral over taal en nieuwkomers, de visietekst over taalvariatie en de toekomst van de universitaire neerlandistiek, waarover de Raad ook een brief richtte aan het Comité van Ministers. Om een goed beeld te krijgen van wat er in Vlaanderen en Nederland leeft op het vlak van taal vonden de vier raadsvergaderingen telkens op locatie plaats: bij het Babylon-instituut van de Universiteit Tilburg, de Fryske Akademy in Leeuwarden, het Huis van het Nederlands in Brussel, en het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven.

De Surinaamse Taalraad (SuTRa) van de Taalunie bekeek als tegenhanger van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren in 2018 vooral de mogelijkheden om de Surinaamse Nederlandstalige cultuur te ondersteunen en bekendheid te geven in het Europese deel van het taalgebied.

6.2 Communicatie

De afdeling Communicatie stond in 2018 in het teken van de overgang van 'communicatie over beleid' naar 'communicatie ter ondersteuning van beleid'. Niet het communiceren over het resultaat van een beleidstraject, maar het bijdragen aan effectief beleid staat centraal. Hiervoor is een communicatieaanpak geschreven waarin ook gestuurd gaat worden op het (beter) zichtbaar maken van de vijf beleidsterreinen.

Week van het Nederlands

Tijdens de Week van het Nederlands in oktober 2018 boden tientallen organisaties een breed scala aan activiteiten aan. De Week van het Nederlands werd ondersteund met mailings, nieuwsbrieven, een communicatietoolkit met laagdrempelige activiteiten, een socialemediacampagne en een zeer succesvolle *Taalkrant*, waarvan 30.000 exemplaren zijn verspreid (7000 op bestelling en 23.000 via Onze Taal).

Omdat een publieksactiviteit als deze niet goed past bij een beleidsorganisatie, was dit het laatste jaar waarin de Taalunie de Week van het Nederlands heeft

georganiseerd. In 2019 zal de meest geschikte partij de organisatie van de Week van het Nederlands voor haar rekening nemen. De gesprekken voor de overdracht zijn in 2018 opgestart.

Corporate brochure

Taaluniemedewerkers die veel externe contacten hebben, hadden al langere tijd behoefte aan een brochure die duidelijk maakt wat de Taalunie nu precies is en doet. In 2018 is met een projectgroep een corporate brochure gemaakt die op een toegankelijke manier de breedte van het werkveld en de werkwijze van de Taalunie laat zien. Voorbeelden van concrete beleidstrajecten illustreren wat de Taalunie voor het Nederlands betekent en hoe ze haar rol samen met andere organisaties invult.

Nieuwsbrieven

Voorheen bracht de Taalunie elke maand het digitale tijdschrift *Taalunie:Bericht* uit, met een bijbehorende tweewekelijkse e-mailniewsbrief. In 2018 is overgestapt op een nieuwsbrief met uitsluitend Taalunienieuws. Die nieuwsbrief verschijnt wanneer er voldoende aanleiding toe is. Er staat telkens een inhoudelijk artikel in over een beleidstraject van de Taalunie. Het doel is belangstellenden geïnformeerd te houden over de activiteiten van de Taalunie en de maatschappelijke relevantie ervan te laten zien.

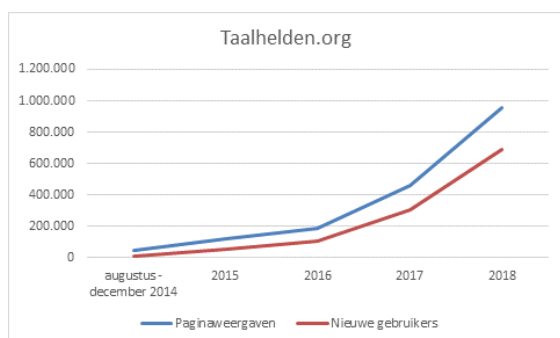
Interne communicatie

De 'Keek op de Week' is een maandelijkse bijeenkomst waarin enkele collega's (en soms externe samenwerkingspartners) hun beleidsactiviteiten voor de anderen toelichten. Met de e-mailvoorziening Meltwater komt nieuws over ontwikkelingen in het vakgebied bij medewerkers terecht. In 2019 zal Meltwater nog beter op de behoeftes van medewerkers worden afgestemd. Daarnaast wordt het intranet PLEK gebruikt om elkaar te informeren over actuele ontwikkelingen en activiteiten.

Verder in 2018

In 2018 is definitief besloten tot de hoognodige vervanging van de **website van de Taalunie** en zijn hiervoor voorbereidende werkzaamheden verricht. Het bureau Vruchtvlies gaat de nieuwe site ontwerpen en bouwen.

De **taaladviezen voor jongeren** op Taalhelden.org zijn vernieuwd en trekken steeds meer bezoekers. In de Week van het Nederlands is een succesvolle socialemediacampagne uitgevoerd om de toegankelijke adviezen nog bekender te maken. Het aantal bezochte pagina's en nieuwe gebruikers is afgelopen jaar enorm gestegen:

6.3 Bedrijfsvoering

Het Algemeen Secretariaat is het uitvoerende orgaan van de Taalunie. In 2018 is er een nieuw functiehuis aan de medewerkers gepresenteerd. In die organisatiestructuur krijgen de in de loop van 2017 geïntroduceerde aandachtsgebieden uit 'De inhoud centraal' hun beslag. Daarnaast krijgen de nieuw

aangeworven functionarissen, de controller en de programmamanager beleid, een plek in het functiehuis.

In samenhang met deze wijziging in het organogram is ook een herijking van de functieprofielen en bijbehorende functiewaardering gewenst. Dit proces is in kaart gebracht en in het najaar van 2018 uitbesteed aan het EC O&P, expertisecentrum voor Organisatie en Personeel. Bij deze herijking wordt ingezet op aansluiting bij de functieprofielen die gelden voor de Rijksoverheid in Nederland. Hiermee wordt ook geanticipeerd op het in lijn brengen van de interne regelingen (onder meer de Rechtspositieregeling van de Taalunie) met de Wnra (Wet normalisering rechtspositie ambtenaren) per 1 januari 2020.

Implementatie AVG

Sinds 25 mei 2018 is in de Europese Unie nieuwe privacywetgeving van kracht: de GDPR, in Nederland en België de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) genoemd. Organisaties die persoonsgegevens verwerken, hebben nu meer verplichtingen. De nadruk ligt – meer dan voorheen – op de verantwoordelijkheid van organisaties om te kunnen aantonen dat zij zich aan de wet houden. De Taalunie heeft zich dankzij een goede voorbereiding en kundige externe advisering tijdig kunnen conformeren aan de AVG-criteria. Zo is de privacyverklaring aangepast, zijn er online maatregelen getroffen, is er een privacyofficer aangewezen en aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens en beschikt de Taalunie over een standaard verwerkersovereenkomst. Er zijn verwerkersovereenkomsten gesloten met de belangrijkste partners.

Ten behoeve van de interne organisatie en werkprocessen is een workshop georganiseerd en is ter ondersteuning van de interne bedrijfsvoering een vragen-antwoorddocument opgesteld. Daarnaast is er een verwerkingsregister aangemaakt waarin de reeds aanwezige verwerkingen van persoonsgegevens door de Taalunie zijn geregistreerd en waarin toekomstige verwerkingen zullen worden opgenomen. Het voldoen aan de AVG is daarmee ingebed in het reguliere werk.

Nieuwe projectindeling

In 2018 zijn de projecten opnieuw ingedeeld, en wel aan de hand van de in 2017 geïntroduceerde aandachtsgebieden. In de jaarrekening worden de geormerkte uitgaven niet meer apart vermeld, maar onder het betreffende aandachtsgebied opgenomen.

Personeelsbeleid***Ontwikkeling functiehuis***

Zoals gezegd is er in 2018 een traject in gang gezet waarin een nieuw functiehuis is geïntroduceerd en functieprofielen worden herijkt. In aansluiting daarop kan een personeelsschouw worden uitgevoerd, met een functiewaarderingsonderzoek als resultaat (2019). Door aansluiting te zoeken bij het functiegebouw van de Nederlandse Rijksoverheid wordt aangehaakt bij de loopbaanmogelijkheden binnen de sector Rijk. Ook het opleidingsbeleid kan hiervan profiteren.

Ontwikkeling medewerkers

In 2018 werkte het Algemeen Secretariaat verder aan de ontwikkeling van de competenties die passen bij een professionele organisatie. In de bedrijfsvoering is geïnvesteerd in kennis en expertise, opdat de bedrijfsprocessen aansluiten bij de actuele standaarden. Verder is de gesprekscyclus geoptimaliseerd en is met alle medewerkers een functionerings- en/of voortgangsgesprek gevoerd. Ook zijn er loopbaanontwikkelingstrajecten in gang gezet, waaronder een externe detachering en studiefaciliteiten.

Arbeidsvoorwaarden

Net als in voorgaande jaren werd in 2018 een aantal (arbeidsvoorwaardelijke) regelingen geïnitieerd of in lijn gebracht met nieuwe wettelijke kaders. De Taalunie volgt met belangstelling de ontwikkelingen op het gebied van de Nederlandse Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Dat heeft te maken met de rechtspositie van de Taalunie en haar medewerkers: materieel vallen ze onder het ARAR (Algemeen Rijksambtenarenreglement), terwijl de rechtspositieregeling formeel het Nederlands Burgerlijk Wetboek reeds volgt. Deze hybride situatie zal ook in de nieuwe Ambtenarenwet haar beslag krijgen. Daarnaast

bestaat de wens om transparanter te zijn over de arbeidsvoorwaarden van de medewerkers met een overeenkomst naar Nederlands en naar Belgisch recht.

Conform de afspraak binnen de cao Rijksoverheid is per 1 juli 2018 voor het personeel met een Nederlandse arbeidsovereenkomst een loonsverhoging doorgevoerd van 3%. Ook het Paritair Comité 329, geldig voor de medewerkers met een Belgische arbeidsovereenkomst, kende een cao-loonsverhoging van 2% per 1 oktober 2018.

Ziekteverzuim

Het Algemeen Secretariaat had in 2018 te maken met een aantal (langdurig) zieken. Voor deze medewerkers is in samenspraak met de arbodienst gepaste begeleiding ingezet. Ze zijn nog in hetzelfde jaar weer gereïntegreerd in de eigen functie.

Personeel in cijfers

In het jaar 2018 werkten er in totaal 38 medewerkers bij het Algemeen Secretariaat van de Taalunie (29,9 vte). De vaste formatie is in 2018 licht afgenomen en de projectformatie is toegenomen ten opzichte van het jaar 2017.

Er waren 23 vrouwen en 15 mannen, 9 hadden de Belgische nationaliteit en 29 de Nederlandse. De leeftijdsopbouw van de medewerkers is als volgt:

leeftijdscategorie	aantal
jonger dan 30 jaar	4
30 t/m 39 jaar	5
40 t/m 49 jaar	18
50 t/m 59 jaar	6
60 jaar en ouder	5

ICT en bedrijfsprocessen***Optimalisatie***

In 2016 is gestart met de planvorming voor een ICT-verbeterprogramma. Het uiteindelijke doel is een uitgebalanceerde ICT-besturing en -organisatie die leidt tot minder complexe en meer efficiënte ICT met voorspelbaar resultaat en tegen aanvaardbare kosten.

Dit draagt bij aan de professionaliteit van de organisatie, de kwaliteit van onze dienstverlening en de medewerkerstevredenheid.

Strategisch ICT-beheersplan

In 2018 is een strategisch ICT-beheersplan opgesteld. De Taalunie stapt af van complexe maatwerkoplossingen en werkt toe naar een standaardomgeving. Daartoe zijn bedrijfsprocessen aangepast. Het doel is om die processen beheersbaar te maken op alle belangrijke vlakken: technisch, functioneel en financieel. Mede naar aanleiding van onze strategische ICT-agenda zijn we het meerjarig programma gestart met het verder aanpassen en vernieuwen van de bedrijfsvoeringsprocessen en -systemen. In 2017 is hiervoor een blauwdruk opgezet van het ICT-landschap van bedrijfsvoering. HRM-synergy werd geoptimaliseerd en digitaal factureren geïntroduceerd. Dit heeft onder meer geleid tot een efficiënter beheer en betere, op de interne gebruikers afgestemde functionaliteit. Daarnaast hebben we Sumatra geïmplementeerd als *business intelligence*-tool (zie ook 6.3.3).

Communicatieplatform

In 2018 is het sociaal communicatieplatform PLEK gelanceerd, om kennis en materialen met elkaar te delen. Dat betreft zowel de medewerkers onderling – in feite de functionaliteit van intranet – als externen die met de Taalunie samenwerken. Zij krijgen voor relevante projecten ook toegang tot dit communicatieplatform.

PLEK past goed bij de projectmatig werkende, op inhoud en samenwerking gerichte organisatie die de Taalunie nu is. Het stelt mensen bovendien in staat om van elkaars werk te leren. Ook is PLEK op termijn de tool voor de organisatie van het documentmanagement. PLEK dient daarnaast als basis voor bijvoorbeeld het MijnNVT-platform (zie hoofdstuk 4).

Financiën

Op financieel terrein stond 2018 in het teken van het bestendigen van de ingezette verandering. In dat licht is met ingang van 2018 ervoor gekozen om de

grondslagen voor de vorming dan wel instandhouding van reserves strikter te hanteren.

In 2018 vond de tweedejaarscontrole van de nieuwe accountant plaats (over 2017).

We streven naar standaardisatie en digitalisering van de financiële stromen. Op het niveau van projectmanagement is voorlichting gegeven aan de medewerkers en is de software aangepast:

Projectmanagement →

- Digitaal accorderen via Synergy
- Rapportages Synergy (Sumatra)
- IFR (stroomlijning factuurverwerkingsproces met Exact Inkomend Factuur Register)

Wet normering topinkomens

De per 2016 aangescherpte Nederlandse Wet normering topinkomens (WNT2) stelt grenzen aan de inkomens van bestuurders en toezichthouders in de publieke sector. In dat kader rapporteert de Taalunie in haar jaarrekening over de bezoldiging van de algemeen secretaris. De bezoldiging valt in 2018 binnen de WNT2-norm van € 189.000.

Baten/inkomsten

De Taalunie financiert haar activiteiten met overwegend publieke middelen. De verhouding van de verdeling van de baten is 2/3 subsidie van de Nederlandse overheid, het ministerie van OCW, en 1/3 Vlaamse overheid, het Departement Cultuur. Daarbovenop komen eigen inkomsten, waaronder royalty's.

De totale baten in 2018 zijn € 10.108.507, waarvan € 6.857.427 van de Nederlandse overheid, € 3.251.080 van de Vlaamse overheid en € 39.692 eigen inkomsten. De eigen inkomsten zijn afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren door onder meer het teruglopen van de royalty's en de lage rentestand. De realisatie is een tekort van € 330.057 voor resultaatbestemming. Het negatieve resultaat van € 330.057 is een gevolg van het inzetten van bestaande reserves voor projecten. Na mutaties van de reserves met het resultaat blijft er een

positief saldo over van € 102.010. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Lasten/uitgaven

De totale lasten zijn € 10.478.256, waarvan € 7.071.675 aan de inhoudelijke aandachtsgebieden en € 533.985 aan het aandachtsgebied Ondersteuning is besteed. De verhoging van de laatstgenoemde lasten ten opzichte van 2017 (€ 196.613) hangt samen met de geoormerkte uitgaven voor onder meer de huur van het kantoorpand bij het aandachtsgebied Ondersteuning zijn opgenomen en niet langer apart in de jaarrekening worden verantwoord.

Juridische aangelegenheden

Op het gebied van contractenrecht is de nodige standaardisering doorgevoerd. Daarnaast is de organisatie gericht op compatibiliteit met de AVG (zie ook 6.3 algemeen).

Geschillenbeslechting

In 2018 zijn er geen zaken aanhangig gemaakt bij de Geschillenbeslechtingscommissie (REGES) van de Nederlandse Taalunie. Aan de Raadgevende commissie van de Taalunie en de Arbitragecommissie van de Taalunie zijn evenmin zaken voorgelegd.

7 Taalunie in cijfers

Staat van baten en lasten 2018

	2018	Begroting 2018	2017
BATEN			
Financiële bijdragen verdragsluitende partijen	10.108.507	10.108.507	10.120.746
Royalty's	19.678	40.000	33.838
Overige inkomsten	20.014	40.000	58.687
<u>Totale baten</u>	<u>10.148.199</u>	<u>10.188.507</u>	<u>10.213.271</u>
LASTEN			
Personeelskosten			
Salarissen en sociale lasten Beleid	1.636.279		1.549.843
Salarissen en sociale lasten Ondersteuning	782.620		828.639
Overige personeelskosten	105.360		82.833
	<u>2.524.259</u>	<u>2.528.766</u>	<u>2.461.315</u>
Materiële kosten	<u>348.337</u>	<u>343.838</u>	<u>306.433</u>
Aandachtsgebieden			
Beleid	7.071.675	6.757.789	6.296.537
Ondersteuning	533.985	549.310	196.613
	<u>7.605.660</u>	<u>7.307.099</u>	<u>6.493.150</u>
Extra uitgaven	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>601.197</u>
<u>Totale Lasten</u>	<u>10.478.256</u>	<u>10.179.703</u>	<u>9.862.095</u>
RESULTAAT BOEKJAAR	- 330.057	8.804	351.176

Het negatieve resultaat van € 330.057 is een gevolg van het inzetten van bestaande reserves voor projecten. Na mutaties van de reserves met het resultaat blijft er een positief saldo over van € 102.010. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bijlage 1 Samenstelling van de organen van de Taalunie in 2018

Comité van Ministers

- Ingrid van Engelshoven, Nederlands minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (voorzitter)
- Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs
- Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel
- Arie Slob, Nederlands minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
- Lilian Ferrier, Surinaams minister van Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur (waarnemend lid)
- Ebu Jones, waarnemend zaakgelastigde, ambassade van de Republiek Suriname in Nederland

Interparlementaire Commissie

Vlaamse delegatie

- Wilfried Vandaele (N-VA), voorzitter
- Lionel Bajart (Open Vld)
- Bart Caron (Groen)
- Cathy Coudyser (N-VA)
- Jo De Ro (Open Vld)
- Yamila Idrissi (sp.a)
- Ward Kennes (CD&V)
- Kathleen Krekels (N-VA)
- Katia Segers (sp.a)
- Manuela Van Werde (N-VA)
Johan Verstreken (CD&V)

Nederlandse delegatie

- Martin Bosma (PVV), vicevoorzitter
- Thierry Aartsen (VVD)
- Sophie van Bijsterveld (CDA)
- Lenny Geluk-Poortvliet (CDA)
- Arda Gerken (SP)
- Helmi Huijbregts-Schiedon (VVD)

- Kirsten van den Hul (PvdA)
- Paul van Meenen (D66)
- Zihni Özdil (GroenLinks)
- Judith Tielen (VVD)
- Vacature

Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

- Annette Roeters, voorzitter
- Bart Vandesompele, vicevoorzitter
- Khalid Boutachekourt
- Marc Cosyns
- An De Moor
- Ralf Grüttemeier
- Hilde Hacquebord
- Els Keytsman
- Inger Leemans
- Lenny van Oeveren
- Massimiliano Spotti
- Kris Van den Branden

Surinaamse TaaladviesRaad

- Lila Gobardhan-Rambocus, voorzitter
- Iwan Brave
- Alida Neslo

Algemeen Secretariaat

In 2018 in loondienst (vast of tijdelijk), via payroll of gedetacheerd bij de Taalunie.

- Hans Bennis
- Corrien Blom
- Eefje Boef
- Erik Brouwer
- Helen Chang
- Catia Cucchiarini
- Kevin De Coninck
- Ingrid Degraeve
- Jasperina Furman

- Michiel Groen
- Kees Groeneboer
- Ellen Haksel
- Anneke Heilbron
- Kim van Helmond
- Annemieke Hoorntje
- Ilse van der Horst
- Guido Koolschijn
- Michele Lucangelo
- Martijn Nicolaas
- Debby Olthof
- Carlijn Pereira
- Christine Smit
- Mieke Smits
- Jo Sterckx
- Desmond Thuis
- Hellmuth Van Berlo
- Johan Van Hoorde
- Steven Vanhooren
- Liesbet Vannyvel
- Veronique Verreycken
- Bianca Versteeg
- Yvonne Verweij
- Maarten Vidal
- Anneke Visser
- Rob Visser
- Folkert de Vriend
- Karlijn Waterman
- Elles Witvoet
- Leonie Wulftange

Bijlage 2 Publicaties en lezingen

Publicaties

- Sjef Barbiers, Hans Bennis en Lotte Dros-Hendriks. 'Merging Verb Cluster Variation'. In: *Linguistic Variation* 18/1, 2018, p. 144-197.
- Roelien Bastiaanse en Hans Bennis. 'Productie en begrip van voorzetsels bij sprekers met agrammatische en vloeiende afasie'. In: *Nederlandse Taalkunde* 23/1, 2018, p. 3-23.
- Hans Bennis en Johan Van Hoorde. 'Different countries, one language – an integrated language policy: language policy in the Dutch language area and the role of the Taalunie'. In: Gerhard Stickel (red.), *National language institutions and national languages. Contributions to the EFNIL Conference 2017 in Mannheim*. Budapest: Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, 2018, p. 193-200.
- Hans Bennis, Ina Druviete, Gábor Prószéky, John Simpson & Tamás Váradi. 'Panel discussion – Comparing language policies: “leave your language alone” vs. “a language must be cared for”'. In: Gerhard Stickel (red.), *National language institutions and national languages. Contributions to the EFNIL Conference 2017 in Mannheim*. Budapest: Research Institute for Linguistics, Hungarian Academy of Sciences, 2018, p. 285-293.
- Jordi Casteleyn en Steven Vanhooren. 'Leren lezen in Vlaanderen. Van aankomende kredietcrisis tot duurzame oplossingen'. In: *Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid* 19, 1-2, p. 83-89.
- Kevin De Coninck. 'In Vlaanderen 'Vlaams'... en een resem andere talen' (interview). In: *Kijkif*, 26 oktober 2018.

- Ingrid Degraeve. 'Nederlands studeren in China: 'Nederlands is de makkelijkste taal van Europa''. In: *Neerlandistiek*, 21 december 2018.
- Maarten Vidal en Jan Wouters. 'Zestig jaar Benelux: van Economische Unie tot Projectmatig Samenwerkingsverband'. In: *De Hofvijver* (Montesquieu Institute), 28 mei 2018.
- Maarten Vidal. "Sinds 10 jaar heeft de Benelux een nieuwe voortrekkersrol". In: *De Tijd*, 6 juni 2018.

Lezingen en toespraken

- 19 januari, Leeuwarden: lezing 'Taalvariatie binnen het Nederlands', bijeenkomst ambtenaren MT Nederland & Vlaanderen (Hans Bennis)
- 9 februari, Paramaribo: lezing 'Belgisch Nederlands als variëteit van het Standaardnederlands', Surinaamse Vereniging voor Neerlandici (Maarten Vidal)
- 9 februari, Paramaribo: lezing 'Taalvariatie in het Nederlands', Surinaamse Vereniging van Neerlandici (Hans Bennis)
- 9 februari, Paramaribo: lezing 'Taalnormen en taalhulpmiddelen en Surinaams-Nederlands', bijeenkomst Surinaams-Nederlands: taalvariatie en infrastructuur (Karlijn Waterman)
- 24 februari, Den Haag: debat 'Engels in Nederland(s): verrijking of verarming', Stichting Politiek Theater en Willemsfonds (Kevin De Coninck)
- 6 maart, Leiden: gastcollege 'Taalvariatie binnen het Nederlands', vak Norm en taal, Universiteit Leiden (Hans Bennis)
- 6 maart, Gent: lezing 'Een introductie in de Vlaamse curriculumvernieuwing', KANTL (Steven Vanhooren)

- 8 maart, Antwerpen: gastcollege over het taalbeleid in Nederland, Vlaanderen en Europa, KU Leuven (Kevin De Coninck)
- 10 maart, Breda: workshop 'Uitdagingen rond de (ver)taalvaardigheid Nederlands', Nederlands-Vlaams Tolk- en Vertaalcongres (Folkert de Vriend en Fedde van Santen)
- 13 maart, Utrecht: lezing 'Het CNaVT 2018-2020. Wat verandert voor het veld?', IVN (Steven Vanhooren)
- 23 maart, Groningen: jurylid van het NUT*-project van het jaar 2018, Nederlandse en Vlaamse Universitaire Talencentra (Mieke Smits)
- 23 maart, Padua, Italië: Presentatie ondersteuning en nieuwe initiatieven Taalunie, 14e bijeenkomst van MediterraNed, platform van docenten Neerlandistiek in het Middellandse Zeegebied (Karlijn Waterman)
- 27 maart, Brussel: lezing 'De Nederlandse Taalunie: voorbeeld van Vlaams-Nederlandse samenwerking met mogelijke raakpunten voor het Vlaamse buitenlands beleid', Vlaamse overheid (Maarten Vidal)
- 5 april, Leiden: lezing 'Citizen Science Lab', Lorentz Center (Hans Bennis)
- 10 april, Jakarta, Indonesië: lezing 'Korterlands; anarchie in de schrijftaal', Nederlandse Taal dag (Hans Bennis)
- 12 april, Surabaya, Indonesië: lezing 'Feiten en cijfers over het Nederlands', Indo-tour 2018! (Hans Bennis)
- 25 april, Amsterdam: lezing 'Dutch Language Union', internationale bijeenkomst taalbeleid, Hogeschool van Amsterdam (Hans Bennis)
- 30 mei, Antwerpen: lezing 'Het onderwijs Nederlands vandaag: Leert men nog lezen op school?', Dialoogdag UCSIA (Jordi Casteleyn en Steven Vanhooren)
- 31 mei, Bloomington, VS: presentatie ondersteuning en nieuwe initiatieven Taalunie, docentbijeenkomst AANS (Karlijn Waterman)
- 4 juni, Brussel: discussie '(Ver)taalvaardigheid van studenten', Interinstitutionele Contactdag van de Nederlandse vertaalafdelingen van de Europese Instellingen (Folkert de Vriend)
- 8-9 juni, Leeuwarden: lezing 'Het hernieuwde taalvariatiebeleid van de Taalunie', 13e streektaalconferentie Stichting Nederlandse Dialecten (Eefje Boef)
- 20 juni, Gent: lezing 'De Taalunie op nieuwe wegen', KANTL (Hans Bennis)
- 27 juni, Amsterdam: ontvangst 1e exemplaar MIME-rapport, Universiteit van Amsterdam (Hans Bennis)
- 28 juni, Sheffield, Verenigd Koninkrijk: openingstoespraak Docentbijeenkomst Association for Low Countries Studies (Ingrid Degraeve)
- 1 juli, Diemen: lezing 'Korterlands', Theater de Omval (Hans Bennis)
- 19 juli, Hannover, Duitsland: presentatie Taalunie aan het Kultusministerium (Hellmuth Van Berlo)
- 29 juli, Gent: openingstoespraak Taalunie Zomercursus Nederlands – taal, cultuur en beroep, UGent (Ingrid Degraeve)
- 10 augustus, Gent: slottoespraak Taalunie Zomercursus Nederlands – taal, cultuur en beroep, UGent (Ingrid Degraeve)
- augustus, Utrecht, Leuven en Amsterdam: toespraken Taalunie Docentencursussen (Ingrid Degraeve)
- 29 augustus, Leuven: debat over taalvariatie, IVN-congres (Hans Bennis)
- 30 augustus, Leuven: lezing 'Nieuwe initiatieven voor de internationale neerlandistiek', Colloquium Neerlandicum (Hans Bennis en Karlijn Waterman)
- 31 augustus, Leuven: lezing 'Het CNaVT in beweging. Toelichting bij de aankomende vernieuwingen', Colloquium Neerlandicum (Steven Vanhooren en Goedele Vandommele)
- 31 augustus, Leuven: lezing 'Nieuwe initiatieven voor de internationale neerlandistiek', IVN-congres (Hans Bennis en Karlijn Waterman)
- 4 september, Antwerpen: lezing 'De staat van het Nederlands; over standaardtaal, taalvariatie en

- meertaligheid', Orde van den Prince (Hans Bennis)
- 7 september, Brussel: lezing Vlaamse diplomaten (Hans Bennis en Karlijn Waterman)
- 14 september, Rome: presentatie PETRA-E Framework, European School of Literary Translation (Karlijn Waterman)
- 16 september, Haarlem: herfstlezing 'Taalwetenschap en Wetenschapstaal', Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen (Hans Bennis)
- 20 september, Brussel: deelname boekpresentatie *Waarom Belgen gelijk hebben en Nederlanders gelijk krijgen* van Mick Matthys, deBuren (Kevin De Coninck)
- 25 september, Duisburg-Essen: lezing 'Kortlands: een nieuwe schrijftaal', Kolloquium Niederländisch (Hans Bennis)
- 5 oktober, Brussel: lofrede voor An De Moor naar aanleiding van de toekenning van de LOF-prijs der Nederlandse taal van de Stichting Nederlands (Maarten Vidal)
- 6 oktober, Brussel: toespraak naar aanleiding van de start Week van het Nederlands in Brussel, Brussels Parlement (Maarten Vidal)
- 6 oktober, Wenen: lezing 'Slotwoord: De Taalunie en de Staat van het Nederlands', Niederlandistenverband (Hans Bennis)
- 9 oktober, Dunfermline, Schotland: lezing 'Entering the 21st century. An exploration of how digitization and automation can improve CNAVt's assessment and accreditation process', eCom Scotland (Steven Vanhooren en Goedele Vandommele)
- 10 oktober, Gent: lezing 'Taalunieversum.org. Een bron van informatie voor het onderwijs Nederlands', Netwerkdag NDN (Steven Vanhooren)
- 10 oktober, Nijmegen: debat op DRONGO talenfestival (Hans Bennis)
- 12 oktober, Amsterdam: lezing 'Language variation in the Dutch language area. Towards a realistic and supportive language variation policy', EFNIL-conferentie (Reinhild Vandekerckhove)
- 19 oktober, Tbilisi, Georgië: toespraak Docentenbijeenkomst Docentenplatform Oost-Europese Neerlandistiek (Ingrid Degraeve)
- 9 november, Nijmegen: presentatie taalsectorverkenning, DRONGO talenfestival (Hans Bennis en Mieke Smits)
- 12 november, Brussel: presentatie taalsectorverkenning, Huis deBuren in Brussel (Kevin De Coninck en Desmond Thuis)
- 19 november, Leiden: lezing 'Begrijpelijk en effectief (juridisch) taalgebruik. Een blik van de Taalunie', symposium van de Rechtbank Den Haag en de rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden (Maarten Vidal)
- 26 november, Amsterdam: ontvangst eerste exemplaar *Medische Mensentaal* (Hans Bennis)
- 27 november, Beijing, China: presentatie over de Nederlandse Taalunie en het onderwijs Nederlands als Vreemde Taal, Beijing Foreign Studies University (Ingrid Degraeve)
- 1 december, Bergen op Zoom: deelname aan panel over samenwerking rond taal en cultuur, colloquium Vlaams-Nederlandse samenwerking van ANV / Beweging Vlaanderen-Europa (Maarten Vidal)
- 4 december, Beijing, China: presentatie over de Nederlandse Taalunie en het onderwijs Nederlands als Vreemde Taal, Communication University of China (Ingrid Degraeve)
- 4 december, Paramaribo: gastcollege over periodes en poëtica's in de literatuurgeschiedenis, Instituut voor de Opleiding van Leraren van de Anton de Kom Universiteit van Suriname (Helen Chang en Kevin De Coninck)
- 5 december, Paramaribo: Surinaamse presentatie van de taalsectorverkenning, het Park (Helen Chang en Kevin De Coninck)
- 6 december, Paramaribo: gastcollege over Nederlands-, Belgisch- en Surinaams-Nederlands, Institute for Graduate Studies and Research van de Anton de Kom Universiteit van Suriname (Helen Chang en Kevin De Coninck)
- 10 december, Utrecht: gastcollege 'Het Nederlands in een meertalig Europees

perspectief voor masterstudenten Interculturele
Communicatie, Universiteit Utrecht (Mieke
Smits)

Colofon

Jaarverslag 2018

© 2019 Nederlandse Taalunie

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photocopy, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Telefoon

+ 31 (0)70 – 346 95 48

E-mail

info@taalunie.org

Bezoekadres

Paleisstraat 9

2514 JA Den Haag

Nederland